

.ME TEEMME YHDESSÄ UUTTA TUUSULAA

– PORMESTARIOHJELMASTA KOHTI KUNTASTRATEGIAA 2018-2021

TAVOITTEET, TOIMENPITEET JA TOTEUTUSOHJELMAT 2018

Pormestariohjelmasta nousevien tavoitteiden, toimenpiteiden ja toteutusohjelmien etenemisestä raportoidaan osavuosisikatsausten ja toimintakertomuksen yhteydessä laadittavassa strategiaraportissa. Strategiaraporttiin kootaan pormestariohjelman 9 päämäärän sekä niistä johdettujen tavoitteiden sekä niitä toteuttavien toimenpiteiden ja toteuttamisohjelmien seuranta sekä arviointi.

PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET 2018	TOIMENPITEIDEN SEURANTA AJALTA TAMMI-JOULUKUU 2018
1. Uusi Tuusula on kulttuuri-muutos	1.1 Lisäämme asukkaiden osallisuutta ja asukaslähtöisyyttä avoimella sekä moderneja vaikuttamis- ja osallistumismuotoja hyödyntävällä toiminnalla	- Vakiinnutamme kehittämisverkostojen toiminnan ja tuemme kuntalaisten omaehtoisia toteutuksia - Vahvistamme kunnan asiakasläh- töistä kehittämistä osallisuuden mallia ja menetelmäpakkia jal- kauttaen, hyödyntäen ja toimintatapoja jatkuvasti kehit- täen - Perustamme asukasraateja ja hyö- dynnämme kokemusasiantuntijoita kunnan toiminnan ja palveluiden kehittä- misessä - Tutkimme asukasbarometrien käyttöönottoa - Kokeilemme ja otamme käyttöön uusia sähköisiä osallisuuden työ- kaluja - Osallistumme osallistuvan budje- toinnin tutkimushankkeeseen ja luomme kuntaan oman osallistu- van budjetoinnin toimintatavan - Teemme palvelulupauksen kun- nan palvelutason varmistamiseksi - Otamme käyttöön kunnan uudis- tetun some-ohjeistuksen - Otamme asukkaat mukaan kun- nan turvallisuussuunnitteluun	Etenemisaste: 4 - Some-ohje on otettu käyttöön ja koulutuksia ja opastusta järjes- tetty. Luottamushenkilöiden osalta viemättä käytäntöön. - Olemme ottaneet käyttöön osal- listuvan budjetoinnin toimintatavan ja sähköisen budje- tointialustan Decidimin. Alustalla ideointiin ja äänestettiin keväällä kehittämisverkostoissa toteutetta- vista projekteista. Olemme kouluttaneet henkilöstöä osallistu- van budjetoinnin toimintatapoihin. - Kulttuuri- ja museotoimen määrä- rahasta varattu summa osallistuvan budjetoinnin toimin- taan käytettiin vuonna 2018 kuntalaisten äänestyksen tulok- sena valitun taideteoksen toteuttamiseen. - Alueellisen nuorisotyön yksiköt to- teuttavat osallistuvaa budjetointia kaikissa viidessä yksikössä. Henki- löstö on osallistunut osallistuvan budjetoinnin koulutuksiin. Koulujen kerhotoimintaa on kehi- tetty osallistavan budjetoinnin kautta oppilaskuntien ideoiden perusteella - Akuuttiosasto ja Kotiutus- ja kun- toutusosasto kohdentavat 2500 euron testamenttivarat potilaiden virkistystoimintaan osallistavan budjetoinnin toimintatavan mu- kaisesti. - Alkuvuodesta järjestettiin 5 kunta- laisten iltaa kehittämisverkostojen alueilla. Iltoihin osallistui yhteensä noin 300 kuntalaista. - Kehittämisverkostojen ydintiimit ovat kokoontuneet suunnitellusti ja verkostojen projekteja on edis- tetty. Alkuvuodesta avautui mm.

			ikäihmisten kortteliolohuone Kalliopohjaan. Kehityshankkeiden toteuttamisen avuksi on palkattu määräaikainen yhteisöpuutarhuri • Uudenmaan maakuntatasoisen ikäihmisten tehostetun kotikuntoutuksen toimintamallin pilotti jatkuu 31.10.2018 asti.
	1.2 Otamme rohkeita askeleita viestinnässä, markkinoinnissa ja kokeilutoiminnassa	• Uudistamme kunnan brändin • Hyödynnämme työntekijä- ja asukaslähteiläisyyttä kunnan brändin vahvistamisessa • Hyödynnämme markkinoinnissa yhä enemmän Tuusulan sijaintia lentokentän läheisyydessä • Panostamme tonttimarkkinointiin tavoitellen näkyvyyttä alueellisissa ja valtakunnallisissa medioissa • Suoramarkkinoimme tontteja rakennusliikkeille ja toimijoille. • Parannamme kunnan työnantajakuvaa kehittämällä uusia rekrytointimateriaaleja ja uusia verkkomedioita hyödyntämällä. • Tuemme toimialarajat ylittävien ketterien kokeilujen ja projektien toteutusta sekä yhteistyötä eri tahojen välillä	Etenemisaste: 4 • Brändiuudistukseen valittiin alku-kesästä kumppani, brändin luonnostelu alkoi ja kesällä tehtiin brändin sidosryhmiä osallistava vaihe ensimmäisten brändiaihoiden pohjalta. Brändityön on tavoite valmistua vuoden 2018 loppuun mennessä. • Markkinoinnissa on otettu huomioon mm. lentäjien ja lentokentän matkustajien tavoittaminen mainonnalla. • Tonttien suoramarkkinointi eri tahoille on johtanut Lahelanpelto II –alueella tonttivarauksiin ja kauppoihin. • Kunnan kehittämismyönteisyyttä ja työnantajakuvaa on rakennettu aktiivisella ja monikanavaisella viestinnällä. Myös paikallislehdissä on huomionnut kunnan kehittämis-työn ja kertonut siitä lukijakunnalleen. • LAPE – hankkeen uusien toimintojen käyttöönottoa edistetään ketterien kokeilujen kautta. Tuusulassa ketteriä kokeiluja on toteutettu yhteistyössä perheiden terveyspalvelujen ja varhaiskasvatuksen kesken. • Alva -vaativa erityisopetus ja oppilashuolto projektia on viety eteenpäin sosiaali- ja terveystoimen ja kasvatus- ja sivistystoimialan yhteistyönä. • Terveyspalvelut on tuonut aktiivisesti osaamistaan julki. Muun muassa Keski-Uusimaa lehdessä julkaistiin kiirevastaanotto toiminnan muutoksesta artikkeli 17.4.2018. • Suun terveydenhuolto mainostaa uutta implanttihoitopalveluaan (Cerec laite) • LAPE – hankkeen uusien toimintojen käyttöönottoa edistetään ketterien kokeilujen kautta. Tuusulassa ketteriä kokeiluja on toteutettu yhteistyössä perheiden terveyspalvelujen ja varhaiskasvatuksen sekä sivistystoimen yhteistyönä - aloitettu kokeilu perheohjaajan työskentely varhaiskasvatuksessa jatkuu, kokeilu on ollut hyvä

		• 3v.-terveystarkastukset päiväkodissa yhteistyössä varhaiskasvatuksen, neuvolan ja perheneuvolan kanssa on pilotoitu. LAPE-Uusimaa hankekoordinaattorina arvioi toiminnan vaikuttavuutta ja toimintamuodon maakunnallista käyttöönottoa loppuvuoden aikana. • Alva -vaativa erityisopetus ja oppilashuolto projektia on käynnistynyt sosiaali- ja terveystoimen ja kasvatus- ja sivistystoimialan yhteistyönä. Kunnan sisäinen Alva-työryhmä on aloittanut toimintansa. • Digitaalisen Perhekeskus –mallin luominen yhdessä sosiaali- ja terveystoimen kanssa on käynnistetty - Työskentely jatkuu ja valmistuu alkuvuodesta. Haasteena on ollut myöhäinen aloittaminen. Yhteistyö ja tahtotila on ollut aktiivista ja antoisaa
1.3 Vahvistamme ja lisäämme vuorovaikutteisuutta ja yhteistyötä mm. kumppanuussopimuksin yrittäjien, järjestöjen ja kuntalaisaktiivien kanssa	• Kehitämme kunnan vapaaehtois-toimintaa ja sen koordinoitua • Selvitämme kuntatasolla tilojen, avustusten ja mahdollisten muiden tukimuotojen hallinnoinnin, pelisäännöt ja myöntämisen perusteet • Yhdenmukaistamme harrastuspaikkojen maksut • Kokeilemme yhteisöllisen tilankäytön toimintamallia Kellokoskitalolla ja palkkaamme kouluisännän	Etenemisaste: 5 • Kouluisäntä on palkattu Kellokosken koululle huhtikuusta 2018 alkaen. • Tuusulan museoiden vapaaehtois-työ on käynnistynyt. • Käynnistimme koulukerhotyön yhdessä kolmannen sektorin kanssa • Olemme suunnitelleet palveluverkkojen asukasillat - Oppimisympäristöjen ja palveluverkon asukasillat on toteutettu suunnitellun mukaan Jokelassa, Hyrylässä, Riihikalliossa ja Kellokoskella. Kaikissa tilaisuuksissa on ollut runsas osallistujamäärä. Osallistujien kanssa on työskennelty palvelumuotoilun keinoin
1.4 Otamme käyttöön sähköisen vuorovaikutuksen ja työntekeksen alustat, jotka mahdollistavat viranhaltijoiden, luottamushenkilöiden, kuntalaisten ja muiden osallisten yhteistyön	• Hyödynnämme CaseM-sähköistä asianhallinnan järjestelmää maksimaalisesti ja sujuvoitamme sähköisiä kokouksia • Etenemme vaiheittain kohti sähköistä arkistointia • Uudistamme ja pilotoimme digitaalisia toimintatapoja sisäisessä työnteossa ja luottamuselinten toiminnassa	Etenemisaste: 4 • CaseM-asianhallintajärjestelmää hyödynnetään päätöksenteossa ja kirjaamisessa maksimaalisesti. Tiedonohjauksen osalta määrittelytyö jatkuu edelleen. • Henkilökunnalle on opastettu ja koulutettu valmistuneen pelikirjan mukaisesti digitaalisten työvälineiden käyttöä. Kasvatus- ja sivistystoimen osalta täydentäviä linjauksia valmistellaan. Digitaalisia työvälineitä on pilotoitu syksystä 2017 lähtien kasvatus- ja sivistystoimen lautakunnassa. Pilotointia jatketaan ja kokemuksia kerätään jatkokehittämisen suunnitteluun. Keskitetyn asiakaspalvelun avaamisen yhteydessä uudistetaan sisäisiä prosesseja hyödyntäen digitaalisia työtapoja. -

			- Rehtoreiden kokouksissa on hyödynnetty Skypeä ja Yammeria. - Sivistyksen toimiala käyttää pilvipalveluita ja käyttöön on otettu kasvatuksen ja sivistyksen Facebook-sivut. - Keskitetyn asiakaspalvelun aloitettua otettiin käyttöön kunnan sisäisissä asiakkuuksissa sähköisiä lomakkeita käyttöön. Vanhat toimintamallit vaihdettiin sähköiseen käsittelyyn. Uutta toimintamallia kehitetään saadun palautteen pohjalta eteenpäin. Käytössä on ollut Yammer, josta saatujen käyttökokemusten perusteella lähdettiin hakemaan vielä sopivampaa alustaa tiedolla johtamiseen. Tässä on kokeilu Teamsia kasvatus- ja sivistystoimessa erilaisissa työryhmissä, pilotointia laajennetaan 2019
PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET 2018	TOIMENPITEIDEN SEURANTA AJALTA TAMMI-ELOKUU 2018
2. Kuntalaiset ja kuntalaisille järjestettävät palvelut ovat keskiössä (kuntalaiset arvostavat hyviä palveluita)	2.1 Järjestämme ja tuotamme kuntalaisten palvelut asiakaslähtöisesti ja tehokkaasti uudistamalla toimintatapoja ja palveluiden tuottamistapoja digitalisaation keinoin	- Hyödynnämme Suomi.fi – palveluiden tarjoamia mahdollisuuksia - Otamme käyttöön sähköisiä lomakkeita kuntalaisten asiointiin helpottamiseksi - Avaamme keskitetyn asiakaspalvelupisteen Hyrylässä ja luomme sähköiset palvelut huomioiden toimintamallin, joka avulla se palvelee kaikissa kuntakeskuksissa. - Laajennamme verkkomaksun käyttöönottoa ja laadimme suunnitelman mobiilimaksamisen ja verkkokaupan käyttöönotosta ja toteutamme ne suunnitelman pohjalta - Tarjoamme asukkailla mahdollisuuksia digi-taitojen kasvattamiseen. Kansalaisopisto perehdyttää kurseillaan etenkin ikäihmisiä monipuolisesti tietotekniikan ja älylaitteiden käyttöön sekä digitaaliseen asiointiin. - Jatkamme museokokoelmien digitointia tavoitteena saavutettavuus ja parempi näyttely-, opetus- ja yleisötoiminta. - Kehitämme verkkokirjastoa ja kirjaston sähköisiä aineistoja - Panostamme varhaiskasvatuksessa Diggaa mun digimatka-hankkeeseen. Kasvatamme digiosaamista koulutuksin, otamme käyttöön uutta laitteistoa sekä digitaalisen kasvun kansion ja varhaiskasvatussuunnitelman.	Etenemisaste: 4 - Keskitetty asiakaspalvelupiste TuusInfo avattiin 22.5.2018 Hyrylässä. - Suomi.fi –palveluiden käyttöä jatketaan ja sähköisiä lomakkeita pilotoidaan ja testataan vuoden 2018 aikana. Ensimmäisenä on julkaistu kasvatus- ja sivistystoimen toimialan avustushakemuksista kaksi uudella toimintamallilla. - Verkkomaksun ja verkkokaupan pilotoinnin ja käyttöönoton suunnittelu on aloitettu, mutta se ei ole edennyt suunnitellusti. Siitä syystä välipalalippujen sähköisen myynnin kokeilu ei ole edennyt. - Uusi Kirkes-verkkokirjasto on otettu käyttöön 26.4.2018. - Kirjasto on ottanut käyttöön uusia sähköisiä palveluja (sähköiset kokoelmahallintajärjestelmään aikakauslehdet ja virtuaaliset soitotunnit) ja laajentanut e-kirja kokoelmaa. - Museotoimi jatkaa kokoelmatietojen digitaalista tallentamista MuseumPlusRia-kokoelmatietojärjestelmään. - Diggaa mun Digimatka sai uutta rahoitusta ja hanke - hanke päättyy vuoden loppuun. Hankkeesta saatua kokemusta hyödynnetään esi- ja alkuopetuksen yhteistyön kehittämisessä. Rahoitusta on haettu robotiikka lainaamon perustamiseen vuoden 2019 talousarviossa.

		Valmistaudumme käyttöönotta- maan Apotti – asiakas- ja potilastietojärjestelmän	- Vastaanottopalvelut otti kesä- kuussa 2018 käyttöön sähköisen hoidon tarpeen arviointijärjestel- män (Klinik). Järjestelmä otetaan käyttöön asteittain koko kuntayh- tymän alueella 2019 aikana. - Kiirevastaanottotoiminnan KiVa- malli otettiin käyttöön huhti- kuussa. Toimintamuutoksen myötä kiireettömien lääkäriivas- taanotto- aikojen saatavuus on parantunut ja potilaan läpikulku- aika Hyrylän akuuttivastaanottopisteessä no- peutunut. KiVa mallissa hyödynnetään Klinik järjestelmän kautta saatavaa kysynnän ennak- kotietoa ja potilasasioinnissa käytetään chat- ja puhelinkontak- teja. - Tuusulassa käyttöön otetaan uusi Apotti-hankkeen mukainen asia- kas- ja potilastietojärjestelmä suunnittelukaudella. Tuusulan Apotti-hanke osallistuu kehittä- mis- ja valmistelutyöhön kaikkien osa-alueiden, eli perusterveyden- huollon, suun terveydenhuollon että sosiaalihuollon tietojärjestel- mien osalta. Vuoden 2018 aikana Tuusulan Apotti-hanke jaetaan pääprojekteihin, jotka ovat toimin- nallisuus ja sisältö-, teknologian kehittäminen -, käyttöönotto- ja koulutusprojekti. - Rakennusvalvonnan digitoidun ai- neiston myyntipaikan Lupapiste- kaupan avaaminen on siirtynyt ja tavoitteena avata se loppuvuonna 2018. - Perhekeskus –malli tehtäessä hyö- dynnetään digitaalista ympäristöä - Kehittämistyö jatkuu alkuvuo- desta 2019 - Kasvatuksen ja sivistystoimessa on palkattu pedagoginen ICT- asiantuntija 1.8.2018
2.2 Panostamme ennal- taehkäisevään toimintaan, jossa lii- kunta, kulttuuri ja yhdessä tekeminen ovat keskiössä	- Käynnistämme alueellisesti mak- suttomia harrastekerhoja yhteistyössä seurojen ja yhdistys- ten kanssa - Kehitämme avointa kerhotoimin- taa perhekeskuksissa ja kouluissa - Kehitämme kansalaisopiston toi- mintaa aktivoijana ja yhteisöllisyyden luojana opetus- hallituksen hankerahan voimin - Edistämme urheilukeskuksen mo- nitoimihallihanketta ja määritämme kunnan roolin hank- keessa	Etenemisaste: 4 - Osallistuvaa budjetointia on ko- keiltu kerhotoiminnan kehittämisen kautta. Oppilaskun- nat ovat ilmaisseet näkemyksensä minkälaisia kerhoja haluttaisiin ja seurat ja yhdistykset ovat tehneet tarjouksia kerhojen pitämisestä. - Osallistuvaa budjetointia on käy- tetty sekä kulttuuri- ja vapaa- aikapalveluissa. - Monitoimihallin suunnittelu on aloitettu. - Osana Lape-hanketta on käynnis- tetty perhekeskusmallin kehittäminen Tuusulassa. Perhe- keskusmallin konseptointi valmistuu alkuvuodesta 2019	

		- Kerhotoiminnan kerhot on aloitettu syyslukukaudesta - Kirjastoissa on käynnissä hankkeet: Kirjasto polkee ihmisten luo ja Vuoropuheluja kirjastossa
2.3 Häivytämme kuntarajoja palveluissa ja yhteistyössä naapurikuntien kanssa	- Olemme osallisia ja aktiivisia Helsingin seudun ja Kuuma-alueen kuntayhteistyössä palveluiden kehittämiseksi - Ylläpidämme Vesilaitoksen varautumistoimia yhteistyössä naapurikuntien kanssa - Kehitämme vastaanottotoimintaa saatavuuden parantamiseksi mm. valinnanvapauskokeilun ja kotisairaalakokeilun avulla - Tuemme erityisryhmiä mm. avustajakeskustoiminnan käynnistyksellä 2018	Etenemisaste: 5 - KUUMA-kunnat ja Kuuden Sotekunnat ovat tehneet yhteistyötä alueellisen HYTE-työn mallin luomisessa. - Sivistystoimiala on mukana aktiivisesti Kuuma-Sivi yhteistyössä ja Kirkes-yhteistyössä. - Kuntayhteistyönä on valmisteltu vaativan erityisen tuen järjestämistä Kalliomaan koulussa. "Markalla merkkareita" –hanke naapurikuntien museoiden kanssa valmistui kesällä. "Jäällä työskentelemisen turvallisuus" –hanketta on edistetty Tuusula perusti yläkoulun valmistavan opetuksen ryhmän syksyllä 2018. - Rakennusvalvonnan seudullisen yhteistyön selvittäminen on käynnistynyt yhdessä Hyvinkään, Järvenpään, Keravan ja Nurmijärven kanssa Etenemisaste: 5 - Alueellinen Kotisairaalapilotti päättyi 31.12.2017. Toiminta jatkuu yli kuntarajojen ja sen keskitettyä koordinoitua edelleen kehitetään. - Osastopaikkojen optimaalisen käytön takaamiseksi KU-alueen kuntalaiset voidaan tarvittaessa jatkohoitaa missä tahansa alueen akuuttiosastolla. - Lääkäri/sairaanhoitaja vastaanottojen valinnanvapauskokeilu laajeni 1/2018 suun terveydenhuollon valinnanvapauskokeiluun. Kokeiluissa yli 1200 tuusulalaista on valinnut yksityisen palveluntuottajan palvelut. - Tuusulan kunta on liittynyt Keski-Uudenmaan Avustajakeskukseen 1.1.2018 alkaen - Hyrylän akuuttivastaanottopisteen remontin ajan (11/2018 – 2/2019) ambulanssiliiikenne ohjataan Järvenpään JUST:n, jossa myös toteutetaan tarvittaessa akuutti-osasto-hoitajakso - Tuusulan kunta on liittynyt Keski-Uudenmaan Avustajakeskukseen 1.1.2018 alkaen - Katulupaohjeita ollaan yhtenäistämässä Järvenpään, Hyvinkään ja Riihimäen kanssa.
2.4 Korostamme lähipalveluiden merkitystä	Lisäämme Tuusulaan kehitysvammaisten asumispalvelua omana	Etenemisaste: 3 Kellokosken lähiliikunta- ja harrastuspaikan suunnitelma on valmis,

kunnan palveluverkossa myös tulevaisuudessa	toimintana käynnistämällä kehitysvammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisyksikön • Toteutamme Kellokosken lähiliikunta- ja harrastuspaikan • Kehitämme uusia tapoja tuottaa lähipalveluita liikkuvana toimintana tai sähköisenä palveluna	kilpailutus on käynnissä, toteutus lokakuun loppuun mennessä. Lähi-liikuntapaikka valmistui aikataulussa, etenemisaste 5. Etenemisaste: 2 • Kehitysvammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisyksikön, Neitoperhon, tilat suunniteltu, rakennusurakkakilpailutus on tehty, tulevien asukkaiden alustavat valinnat on tehty ja muuttovalmennus alkanut. Toiminnan suunniteltu käynnistyminen on avoinna.
2.5 Varmistamme sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden sote- maakuntaudistuksessa yhtenä kunnan menestystekijänä	• Käynnistämme sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluiden järjestämistehtävän toteuttamisen Keski-Uudenmaan sote- kuntayhtymässä	Etenemisaste: 5 • Keski-Uudenmaan järjestämiskuntayhtymä aloitti toimintansa 1.1.2018. • Vastaanottopalvelujen kiirevastaanottotoiminta uudistettiin palvelujen saatavuuden lisäämiseksi
2.6 Varmistamme Tuusulassa matalan kynnyksen peruspalveluihin ja palvelut ovat kaikille kuntalaisille tasavertaiset.	• Yhtenäistämme palveluiden kriteerit Keski-Uudellamaalla järkeistämällä heikentämättä palvelukokonaisuutta ja palvelun saatavuutta • Vahvistamme lapsiperheiden varhaisen tuen palveluita mm toimialarajat ylittävän perhekeskustoimintamallin avulla • Vahvistamme kotiin vietävillä tuetun asumisen palveluilla asiakkaan omaa aktiivisuutta ja itsenäistä selviytymistä kehitysvamma- palveluissa, vanhuspalveluissa ja päihde ja mielenterveyspalveluissa • Siirrämme opiskeluhoitolain mukaiset psykologi- ja kuraattoripalvelut osaksi kasvatus- ja sivistystoimea. Huomioimme siirron yhteydessä lakimuutoksen vaikutukset kuraattori- ja psykologipalveluihin ja vahvistamme oppilaan tuen organisointia.	Etenemisaste: 5 • Opiskeluhoitolain mukaiset psykologi- ja kuraattoripalvelut siirrettiin 1.1.2018 alkaen osaksi kasvatus- ja sivistystoimea. Uudet tehtävät on täytetty keväällä 2018. • Ohjaamotoiminta sai uudet tilat, jotka otettiin käyttöön tammi- kuussa 2018. • Valmistellaan koululaisten perhe- työntekijöiden siirtymistä osaksi kasvun ja oppimisen tuen yksikköä 1.1.2019 Etenemisaste: 5 • KU alueellinen fysioterapeuttinen suoravastaanotto toimintamalli aloitettiin yhtenäisin palvelukriteerein huhtikuussa. • Ikäihmisten Kotikuntoutuspilotti käynnistyi KU alueella yhteneväisin palvelukriteerein huhtikuussa. • Kuntayhtymän hallitus on hyväksynyt ikäihmisten kotihoidon ja palveluasumisen kriteerit • Kuntayhtymän hallitus on vahvistanut opioidiriippuvaisten korvaushoidon kriteerit ja lapsiperheiden kotipalvelun kriteerit • Kotikuntouttajien palvelulla on voitu vähentää mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen ostoja, hoitovuorokausien kertyi 4 % vähemmän kuin v. 2017. Ryhmätoimintaan osallistui 25, joista 13:lle pelkkä ryhmä on riittävä tukipalvelu. • Kuntayhtymässä on vahvistettu lapsiperheiden kotipalvelun kriteerit ja asiakasmaksut, jotka tulevat voimaan 1.8.2018 Etenemisaste: 4

		- Vammaispalveluissa on meneillään kehittämistyö omaishoidon tuen, kuljetuspalvelujen ja henkilökohtaisen avun osalta. - Kehitysvammaisten palveluiden osalta omat tuetun asumisen ohjaajat aloittivat työnsä maaliskuussa, asiakkaita palveluiden piirissä on nyt 20. - Koululaisten perhetyöntekijöiden jäämisestä Uuteen kuntaan 1.1.2019 on päätetty. YT neuvottelut etenevät.
2.7 Huolehdimme kaikkien oikeudesta arvokkaaseen vanhuuteen	- Juurrutamme asiakasarvoa korostavaa toimintakulttuuria kouluttamalla, seuraamalla asiakaskokemusta, ja muuttamalla toimintatapoja Riihikodossa, kotiuttamis- ja arviointi-tyksikössä ja kotihoidossa. - Uudistamme kotihoidon toimintamallia siten että kotihoidon henkilöstön ajankäyttö tehokas ja asiakaskohtainen välitön työaika lisääntyy. Yhteistyössä K6-kuntien kanssa aloitetaan virtuaalikoito -projekti, jonka avulla löydetään asiakastarpeita, joihin voidaan vastata kuvallisella etäohjauksella. Koko kotona asumista tukeva henkilöstö (kotihoito, kotiuttamis- ja arviointi-tyksikkö, Riihikodin lyhytaikaisyksikkö) koulutetaan Kunnon Hoitaja -koulutuksella, jonka tuottaa keinoja / tukea kuntouttavaan hoitotyöhön. - Turvaamme omaishoitajille vapaa- vuorokaudet ja monipuolisen sijaishoidon. - Tuemme omaishoitajien jaksamista säännöllisillä terveystarkastuksilla ja kuntoutuksella (Kiljava) - Turvaamme ikäihmisten asumisen omassa kodissa tai kodinomaisesti tutussa ympäristössä käynnistämällä valtuustokaudella uusimuotoista ja yhteisöllistä asu- miskoelua mm ryhmäasumista Jokelassa ja Kellokoskella, myös suunnittelemalla yhteistyössä yhteistyökumppanien kanssa. - Huolehdimme riittävästä palvelu- asumispaikkojen määrästä kaikissa kuntakeskuksissa - Tehostamme kotiutumista ja tuemme kotona asumista vanhuspalveluissa. Uudistamme Kotiutus- ja arviointi-tyksikön sekä lyhytaikaisyksikön ja kotihoidon toimintamallit - Lisäämme omaishoitoa ja perhe- hoitoa palvelujen	Etenemisaste: 5 - Omaishoitajien terveystarkastukset ja vertaistukikuntoutus Kiljavan sairaalassa toteutuvat. - Tuusulan kotiutustiimitoiminta koordinoi, varmistaa turvallisen kotiutumisen ja tarvittavien tukipalveluiden toteutumisen sairaalahoidon jälkeen. Kotiutustiimitoiminta käynnistyi kesäkuussa. - Koko vanhuspalveluiden henkilöstö on käynyt Ikäinstituutin Kunnon Hoitaja – koulutuksen - Tuusulan kotiutustiimitoiminta käynnistettiin kesäkuussa. Selvitä kotiutustiimin toiminnan integroimisesta alueelliseen sairaalasta kotiutumisen palveluohjaukseen on käynnistetty kuntayhtymässä. Etenemisaste: 4 - Kotihoidon toimintamallin uudistamisessa on edetty toimeenpanoon vuoden 2018 aikana. Toimintamalli sisältää sekä johtamiseen että palvelun sisältöön liittyviä muutoksia. Tämän avulla kotihoidon henkilöstön ajankäyttö tehostuu siten, että asiakaskohtainen välitöntä työaika on mahdollista lisätä. - Vireillä uusimuotoinen asuminen – hanke, joissa suunnitellaan senioriasuntoja Jokelaan ikäihmisten itsenäisen ja yhteisöllisen asumisen tueksi. - Perhehoidon osuutta palvelujen järjestämistapana on lisätty. Perhehoidon sopivuus asiakkaalle kartoitetaan aina ennen muita palvelumuotoja. Etenemisaste: 2-3 - Lähivuosina Riihikallion alueelle rakennetaan edelleen ikäihmisille suunnattua asumista. Tuusulan kunnan ja Yrjö ja Hanna-säätiön kesken syvennetään yhteistyötä mm. uusien palvelukonseptien löytämiseksi ja toteuttamiseksi. Tarkoituksena on selvittää ikäihmisten

		järjestämistapana vanhus- ja vammaispalveluissa. Osallistumme STM:n Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa – hankkeeseen • Luomme vaihtoehtoisia palvelumalleja yhdessä Tuusulan kunnan ja Yrjö ja Hanna-säätiön kanssa • Kehitämme ikäihmisten kulttuurisen hyvinvoinnin palveluita ja osallisuutta vanhustyön hankkeessa vuosina 2018-2021 • Järjestämme yhteistyössä järjestöjen kanssa toimintamuotoja, joilla mm yksinäisyyttä voidaan lievittää ja pitää ikäihmiset henkisesti ja fyysisesti vireinä sekä sosiaalisesti aktiivisina.	yhteisöasumiseen tai perhehoitoon soveltuviin asuntojen rakentamisen mahdollisuus. • Palveluohjausta, omaishoitoa ja perhehoitoa kehitetään osallistamalla sekä järjestämiskuntayhtymän että hallituksen I&O-kärkihankkeiden kehittämistyöryhmiin. • Tuusulassa vanhuspalveluissa tehostetaan kotona asumisen tukea, terveyspalveluyksiköistä ja erityisesti kotiutus- ja arviointiyksiköistä kotiutumista sekä kuntouttavan työotteen ja toimintakykyä ylläpitävän ja edistävän toimintamallin käyttämistä. Tehdyillä vanhussosi-aalityön tiimin vahvistuksilla voidaan edelleen nopeuttaa kotiuttamisprosessin kestoa.
PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET 2018	TOIMENPITEIDEN SEURANTA AJALTA TAMMI-ELOKUU 2018
3. Muuttotappiosta vahvaan kasvuun ja vakaaseen talouteen	3.1 Vahvistamme ja tasa-painotamme kunnan taloutta	• Pidämme toimintamenojen kasvun suunnittelukaudella enintään 1 % / vuosi • Kasvatamme kunnan yhteisöverotulojen kehittymistä aktiivisella elinkeinopolitiikalla: yhteisöverotulojen kasvu on yli 5,0% vuodessa koko taloussuunnitelmakauden ajan • Tehostamme ja yhtenäistämme edelleen kunnan hankintaprosesseja mm. luomalla yhtenäisen toimintamallin ja asiakirjat • Tehostamme sähköisen Cloudia-hankinta- ja kilpailutusjärjestelmän käyttöä siten, että kaikki hankinnat kilpailutetaan järjestelmällä • Päivitämme kunnan hankintaohjeet ja varmistamme hankintaosaamisen.	Etenemisaste: 3 • Toimintamenojen kasvua lisäävät v.2018 palkkaratkaisut. • Toimintamenojen ja yhteisöveron kasvua arvioidaan vuositasona • Hankintojen malliasiakirjoja on laadittu. Hankintaprosessien kar-toitus, jonka pohjalta yhtenäistäminen tullaan toteuttamaan, on meneillään. • Clouidian käyttöä on tehostettu. • Pienhankintaohjeet ja kynnysarvot ylittäviä hankintoja koskevat ohjeet. on päivitetty ja hyväksytty.
	3.2 Olemme kilpailukykyisiä verotuksen, taksojen ja maksujen osalta naapurikuntiin nähden		Etenemisaste: • Seuranta vuositasona
	3.3 Hillitsemme velkaantumisvauhtia	• Hidastamme kunnan velkaantumistahtia; teemme suunnitelman 10 vuoden investointiohjelmasta ja jatkamme kunnan kiinteistöjen realisointia. • Kokeilemme uusia, perinteisestä budjettirahoituksesta poikkeavia toteutus- ja rahoitusmuotoja investointien toteutukseen.	Etenemisaste: 3 • Kunnallistekniikan investoinnit pysyvät lähivuotena vähintään samalla tasolla tai jopa nousevat. • Palveluverkkosuunnitelma on edennyt ja menossa päätöksentekoon marraskuussa. etenemisaste 5. • Kasvatus- ja sivistystoimen palveluverkosta on laadittu 10 vuoden investointisuunnitelma ja se on hyväksytty valtuustossa, Kirkonkylän kampuksen, Riihikallion

		yhtenäiskoulun sekä Monion suunnittelu on edennyt. - Varhaiskasvatuksen palveluverkon kehittämissuunnitelma Etelä-Tuusulassa hyväksyttiin. Päiväkoti Martta Wendelin ja Kirkonkylän kampuksen päiväkodin hanke-suunnittelut ovat käynnistyneet - Focus-alueen vaihtoehtoisia rahoitusmalleja ryhdytään selvittämään.
3.4 Mahdollistamme asukasluvun sekä työpaikkoja tuovien yritysten määrän kasvun ja kasvatamme maanmyyntituloja	- Painotamme työpaikkaintensiivisyyttä työpaikka-alueiden tonttien luovutuksessa kasvattaaksemme kunnan työpaikkaomavaraisuutta - Ensimmäiset realisointiprojektin asemakaavat valmistuvat. Valmisteltavat asemakaavat päätetään kaavoituksen työohjelmassa - Teemme raakamaahankintaa naapurikuntien tapaan kohtuullisella hintatasolla, mikä toisaalta kasvat- taa mahdollista tuottoa sekä pitää tontinmyyntihintatason maltillisena. Keskitymme tonttituotannon kannalta merkittävimpiin hankkeisiin ottaen huomioon hankkeiden aikatauluriskit esim. maanomistukseen liittyen. - Laadimme kaavoitussuunnitelman yleiskaava 2040:n tai sen valmisteluvaiheen aineiston mukaisesti - Kaavoitamme ja ohjaamme asuntorakentamista siten, että voimme toteuttaa eri talotyyppisiä eri rahoitusmalleja käyttäen erilaisille asukasryhmille. - Toimimme joustavasti resursoinnin osalta ja teemme lisäpanostuksia kesken budjettikauden, mikäli tämä edistää akuuttiin tonttipulaan vastamista.	Etenemisaste: 3 - Realisointiprojektiin kuuluvan Aattolan kaavamuutoksen lähtötietoja on kerätty ja toimeksianto kaavamuutoksen tekemiseksi valmisteltu. - Kaavoitussuunnitelma 2018-2022 pohjautuu yleiskaava 2040:n valmisteluaineistoon. - Asuinrakentamisen tonttivaranto on hyvällä tasolla Hyrylässä ja Jolkelassa kaikkien talotyyppien osalta. Kellokoskella on vielä vajoetta omakotitonteista, mutta näitä tuottava Linjapuisto II- asemakaava on hyväksytty, joskin käsittelyssä hallinto-oikeudessa. - Vähäisten kaavamuutosten edistämiseksi on tehty tehtäväkuvan muutos.
3.5 Tuemme kunnan kasvua joukkoliikenteeseen panostamalla	- Suunnittelemme kuntalaisia paremmin palvelevat joukkoliikenteen linjastot vuosien 2017 ja 2018 aikana yhteistyössä HSL:n ja asukkaiden kanssa. Pidämme tärkeänä asiakaskokemuksen ja asiakasymmärryksen korostumista palveluiden suunnittelussa. - Viestimme kunnan tavoitteista ja tarpeista HSL:n suuntaan ja pyrimme vaikuttamaan heidän suunnitteluperiaatteisiin. - Keskitymme voimakkaammin vaihdollisten joukkoliikennematkojen sujuvuuteen, jotta voimme varmistaa laadukkaat, sujuvat ja turvalliset vaihtoyhteydet ja -paikat.	Etenemisaste: 3 - Tuusulan kunnan joukkoliikenteen palvelutasomäärittely 2018-2021 on hyväksytty. Tuusulan linjasto-suunnitelma 2019 on hyväksytty ja on hankintavaiheessa. - HSL:n TTS 2019-2021 –luonnoksesta on annettu HSL:lle kunnan lausunto - Ruskeasannan aseman toteutuksesta on käyty vuoropuhelua HSL:n ja Vantaan kaupungin kanssa MAL2019 –valmistelun yhteydessä - Joukkoliikenteen mahdollisuuksista on viestitty aktiivisesti kunnan siirryttyä HSL:ään. Viestiminen jatkuu ponnekaasi.

		- Tutkimme Ruskeasannan aseman mahdollista käyttöönottoa yhdessä HSL:n kanssa. - Markkinoimme aktiivisesti joukkoliikenteen mahdollisuuksia yhteistyössä HSL:n kanssa ja kasvatamme sekä nykyisten asiakkaiden joukkoliikenteen käyttöä että uusien asiakkaiden määrää. - Ohjaamme liikenteen kasvun joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn. Maankäytön tiivistymisen edesauttaa kestävien kulkumuotojen toimivuutta ja edistää niiden kilpailukykyä. - Edistämme yhteistyössä HSL:n, kuntien ja valtion kanssa liityntä-pysäköintipaikkojen toteuttamista polkupyörille ja henkilöautoille raideliikenteen asemille ja muihin joukkoliikenteen solmupisteisiin. - Lisäämme vähäpäästöisen liikenteen osuutta joukkoliikenteessä kunnan kestävän kehityksen-arvon mukaisesti	- HSL koululaislippujen lataaminen on aloitettu Tuusinfossa, mikä varmistaa lippupalvelun saavutettavuuden kuntalaisille. - Nykyistä ja uutta joukkoliikennetarjontaa hyödynnetään mahdollisimman paljon oppilaskuljetuksissa. HSL on päättänyt, että koululaisryhmät voivat matkustaa veloituksetta arkin klo 9-15 välisenä aikana.
	3.6 Parannamme Tuusulan sisäistä liikennettä käyttäen uusia älysovelluspohjaisia malleja, liikkumisen palveluna (MAAS)-toimintamalleja ja kutsuohjatun liikenteen mahdollisuuksia kaikenikäisten liikkumisen mahdollistamiseksi	- Kehitämme uusia liikkumisen tapoja yhteistyössä HSL-kuntayhtymän kanssa työmatkaliikenteeseen, kunnan keskustan väliseen liikenteeseen, poikittaisliikenteeseen ja rajojen yli naapurikuntiin liikkumiseen mm. syöttöliikenteenä asemille - Pilotoimme liikkumisen palveluna (MaaS) HSL:n tai muun kumppanin kanssa - Suunnittelemme ja toteutamme liikkumisen ekosysteemin Hyrylän alueelle. Myöhemmässä vaiheessa teemme suunnitelmat Kelloksen, Jokelan ja haja-asutusalueiden osalta	Etenemisaste 4 - Pyöräilyn edistämisen hanke on valmisteltu päätöksentekoa varten Ketekin koordinoimana yhteistyössä eri toimialojen kesken. - Varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön Muksubussit elokuussa 2018
	3.7 Tuemme kylien täydennysrakentamista ja luomme samalla edellytyksiä tämän- hetkisten asukkaiden liikenneyhteyksien parantamiselle		Etenemisaste: 1 Kylien täydennysrakentamisen haasteita on tutkittu yleiskaavatyön yhteydessä. Kaavalliset ratkaisut tulee tehtäväksi myöhemmin vuosina osayleiskaavojen tarkistamisen myötä.
	3.8 Pyrimme vaikuttamaan siihen, että raideliikenteen vuoroja lisätään pääradalle (lisäraideparin valmis-tuttua) ja lakkautetut seisakkeet palautetaan – asiakaspohjan laajentaminen		
PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET 2018	TOIMENPITEIDEN SEURANTA AJALTA TAMMI-ELOKUU 2018

4. Tehokas kaa- voitus ja linjakas maapo- litiikka ovat kasvun perusta	4.1 Edistämme kunnan kasvua mahdollistamalla monipuolisen asumisen ja vireän elinkeinotoiminnan	- Tarjoamme kunnan tyhjänä olevia kiinteistöjä pop up- ja väliaikaistointintaan - Kokoamme luettelon kunnan vapaista kiinteistöistä, niiden elinkaaresta ja luomme kriteeristön ja hinnaston luovutuksen perusteista - Tuemme ja olemme mukana synnyttämässä uudenlaista yrittäjyyttä ja toimimme kokeilualustana esimerkiksi hackathoneissa - Toimimme pilottialustana yrityksille. Kehitämme mm. tilojen ajanvarausohjelmaa yhteistyössä	Etenemisaste: 2 Olemme käynnistämässä projektia tilojen varaamisen helpottamiseksi ja yhdenmukaistamiseksi. Ennen projektin aloittamista selvitetään vielä vaihtoehtoja sopivan järjestelmän löytämiseksi
	4.2 Jatkamme kunnan maapolitiikassa nykyisellä maapolitiittisella ohjelmalla	Hiomme maapolitiittisen ohjelman muotoiluja saadun palautteen perusteella. Viestimme, että mahdolliset muutokset eivät tuo olennaisia muutoksia itse maapolitiikkaan eikä maan hintatason voi olettaa nousevan.	Etenemisaste: 1 Saatu palaute ei ole edellyttänyt maapolitiittisen ohjelman muutoksia.
	4.3 Jatkamme raaka- maan hankintaa kasvu- ja täydennysrakentamis- alueilta.	- Panostamme erityisesti yleiskaava 2040:ssä osoitettuihin ensimmäisen kauden alueisiin maanhankinnan osalta. - Sovimme maanhankintaneuvotteluille ajallisen takarajan, jonka jälkeen sovelletaan MRL:n mahdollistamaa keinovalikoimaa maakauppojen toteutumiseksi	Etenemisaste: 2 - Maanhankinta on painottunut yleiskaavan valmisteluaineiston ensimmäisen kauden alueille. - Maanhankintaneuvotteluille ei ole asetettu toistaiseksi takarajaa.
	4.4 Tehostamme kaavoitusta resursseja lisäämällä ja toimintaa kehittämällä.	- Kehitämme toimintaa ohjelmoiden aiempaa paremmin kaavahankkeen vaiheet sekä lähtötietoselvitysten laatimisen että kuntakehityksen ja tekniikan toimialan sisäisen ja toimialojen välisen yhteistyön osalta. - Merkittävistä kaavahankkeista tehdään projektisuunnitelma	Etenemisaste: 3 On otettu käyttöön hankekortit. Järjestetään valmistelijoiden sisäisiä aloituspalavereja tiedonkulun parantamiseksi.
	4.5 Selvitämme ja parannamme kylien täydennysrakentamisen edellytyksiä yleiskaavatyön yhteydessä.	Uudistamme osayleiskaavojen mitoitusta ja rakennusjärjestystä, sillä yleiskaava 2040 on edelleen taajamien ulkopuolisilta alueilta hyvin yleispiirteinen.	Etenemisaste: 4 Rakennusjärjestys on uusittu. Laaditaan selvitystä osayleiskaavojen mitoituksen uudistamisen mahdollisuuksista.
	4.6 Laitamme alulle Itäisen ohikulkutien työpaikkarakentamisen.	- Laadimme Sulan työpaikka-alueen asemakaavan ja myymme ensimmäiset tontit alueelta - Laadimme Rykmentinpuisto III –asemakaavan käyden markkinavuoropuhelua sijoittajien kanssa hankkeista - Teemme kohteista mielenkiintoisia työpaikka-alueiden brändäyksen avulla. - Suunnittelemme alueet yhdessä investoijien ja alueelle sijoittuvien yritysten kanssa.	Etenemisaste: 3 - Sulan työpaikka-alueen asemakaavaehdotus on valmisteltu ja maankäyttösopimuksesta neuvoteltu useiden maanomistajien kanssa. - Rykmentinpuisto III –asemakaava on tullut vireille ja luonnosta valmisteltu.
	4.7 Keskitämme kunnan kasvun pääasiassa keskusta-alueille samalla panostaen merkittävästi elinympäristön laatuun	Hyrylä Tiivistämme Hyrylää ja sen kaupallisia palveluja ja kehitämme keskustaa Tuusulanväylän molemmin puolin häivyttämällä tien jakavaa vaikutusta	Etenemisaste 4 - Monio-hankkeen toteutusta on valmisteltu. - Monio on elinkaarikilpailutuksessa - Monio on valittu Microsoftin Flagship –kouluksi.

		- Panostamme Hyrylän nykyisen keskustan viihtyvyyteen ja siisteyteen niin ympäristöä parantamalla kuin toimintaa, tapahtumia synnyttäen yhteistyössä asukkaiden ja yhteisöjen kanssa. - Edistämme Hyrylän keskustan asemakaavoitusta joko hankekaavoituksena tai kunnan omistamien kiinteistöjen osalta mahdollisuuksien mukaan asemakaavamuutoksia tehden määräyksiltään väljiksi, jolloin tontinluovutuskilpailuissa esitetyt ratkaisut voidaan toteuttaa muuttamatta asemakaavaa. - Hyväksymme Suutarintien asemakaavan muutoksen. - Valmistelemme entisen seurakuntakeskuksen tontin ja vanhan ostoskeskuksen alueen tontin asemakaavan muutoksia. - Valmistelemme kirjaston viereisen alikulun uusimisen suunnitelmia ja käymme neuvottelut ELY-keskuksen kanssa sopien toteutuksesta. Teemme päätöksen hankkeen jatkosta selvitettyämme kansirakenteen toteutusmahdollisuuden ja -tarpeen. - Ratkaisemme Hyrylässä vanhan paloaseman (puretaan 2018), Hyrylän ostoskeskuksen ja toriympäristön ja Tuuskodon alueen tulevan käytön. - Hyväksymme Hyrylän keskustan yleissuunnitelman. - Hyväksymme uuden kunnantalon toteutusmallin. Jokela - Kehitämme Jokelaa puutarhakaupunki-idean pohjalta niin, että asemaseudun ympäristö saadaan rakentumaan ottaen mukaan lampien vesielementit ja niiden virkistyskäyttö. Säilytämme lampien ranta-alueet virkistysalueina. Kellokoski - Kehitämme Kellokoskea yhteen sovittaen sairaala-alueen ja keskustan kehittymisen ja liitämme siihen Keravanjoen virkistyskäytön parantamisen. - Jatkamme neuvotteluja Ruukin pilaantuneiden maa-alueiden puhdistamiseksi kiinteistön omistajan ja valtion viranomaisten kesken.	- Kirkonkylän koulun kampuksen, Etelä-Tuusulan päiväkodin ja Riihikallion koulun suunnittelu on käynnistetty Etenemisaste 5 - Kasvatus- ja sivistystoimen palveluverkosta on laadittu 10 vuoden investointisuunnitelma ja se on hyväksytty valtuustossa, Kirkonkylän kampuksen, Riihikallion yhtenäiskoulun sekä Monion suunnittelu on edennyt. - Varhaiskasvatuksen palveluverkon kehittämissuunnitelma Etelä-Tuusulassa hyväksyttiin. Päiväkoti Martta Wendelin ja Kirkonkylän kampuksen päiväkodin hankesuunnittelut ovat käynnistyneet - Hyrylän kaupallisen palveluverkon tavoite on linjattu valtuustossa. Liikekeskuksen vaihtoehtoisten sijaintien osalta on tehty arviointi ja asia valmisteltu päätöksentekoon. - Suutarintien asemakaavan muutosehdotus oli nähtävillä ja kaavamuutosta valmistellaan hyväksyntäkäsittelyyn. - Korttelin 8067 (ent. seurakuntakeskuksen tontti) asemakaavan muutosehdotusta on valmisteltu tutkien erityisesti pysäköintiratkaisun vaihtoehtoja. - Hyrylän keskustan yleissuunnitelman eteneminen odottaa päätöstä mm. liikekeskuksen sijaintiin liittyen. - Jokelan keskusta-alueella ei ole viireillä asemakaavamuutosta. Konduktöörinkujan asuinkerrosta-lohankkeesta on valmisteltu yhteistyösopimusta rakennusliikkeen kanssa. - Kellokosken sairaala-alueen uusioikäytön suunnittelu ei ole edennyt HUS:n kanssa tehdyn ensimmäisen eri visioita läpi käyneen suunnitelman jälkeen.
	4.8 Parannamme Tuusulanjärven ja Tuusulanjoen virkistyskäyttöä ulkoilureitein ja tekemällä uimarannat molemmille puolille järveä huomioimalla	Edistämme maakuntajärvemme Tuusulanjärven sekä Tuusulanjoen virkistyskäyttöä, sen saavutettavuutta ja roolia vetovoiman rakentamisessa Tuusulanjärven kulttuuriyhteisöineen.	Etenemisaste: 4 - Visit Tuusulanjärvi hop on hop off -bussi aloitti liikennöinnin Tuusulanjärven ympäri 15.5. ja se jatkuu koko kesän - Tuusulanjärven ja -joen ranta-alueiden kehittämiseen on varattu

	Tuusulanjoelle tehty uimapaikat.	- Nostamme Tuusulanjärven kehittämisen yhdeksi uuden kuntastrategian kehittämisohjelmista - Otamme huomioon vesistöjen merkityksen tärkeänä osana keskuksen vetovoimatekijöitä. - Laadimme rantojen kehittämisen yleissuunnitelman ja Tuusulanjärven ja –joen virkistyskäyttöä lisäävät hankkeet toteutetaan laadittavan yleissuunnitelman mukaisesti. - Tuusulanjärven eteläpään ranta-reitit (sekä läntinen että itäinen) suunnitellaan vuonna 2018 ja toteutukset käynnistyvät - Jatkamme työskentelyä ranta-alueiden suunnittelun ohjausryhmässä tai uuden kehittämisohjelman mukaisella ryhmällä. - Varaudumme Sarvikallion kehittämissuunnitelman toteutukseen yhteistyössä Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen kanssa	vuodelle 600 000 €. Tänä vuonna on suunniteltu Fjällbon alueelle muutoksia, toteutettu rantareittiä, avattu maisemaa, selvitetty rajoitteita ja toteutettu Sarvikallion virkistysalueen kehittämissuunnitelmaa yhdessä Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen kanssa. Etelärannan esteetöntä lintutorni-reittiä ja kelluvaa rantareittiä Tuuskodon edustalle suunnitellaan. - Tuusulanjärven kehittäminen on yksi kuntastrategian kehittämisohjelmista. - Vesistö ja yhteydet rannoille huomioidaan suunnittelussa. - Yleissuunnitelma on aloitettu yhtenäisen ulkotilaohjeen muodossa. - Tuusulanjärven rantaan sijoittuvasta kevyen liikenteen reitistöstä Ilmari Kiannon polku sekä Tuuskoto-Kotuntie osuus ovat valmistuneet. Kotuntie-Gustavelund on suunnitteluprosessissa; toteutussuunnittelu aloitetaan, kun reitistä on päästy sopimukseen maanomistajan kanssa. Pitkospuureitistön yleissuunnitelma on valmistunut ja rakennussuunnitelmia esteettömälle osuudelle laaditaan parhaillaan. - Tuusulanjärven kehittämisen ohjausryhmä on kokoontunut kolme kertaa vuoden 2018 aikana ja työskentelyä jatketaan tiivistä. - Sarvikallion virkistysalueen kehittämissuunnitelman toteutus on lähes valmis. Toteutustyöt aloitettiin elokuussa 2018 ja ne on tarkoitus saada valmiiksi toukokuussa 2019.
	4.9 Etsimme aktiivisesti tapoja, joilla uudisrakentamisen ja kasvun tarpeet sopeutetaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja maisemaan niin, että sekä vanha että uusi saavat lisäarvoa toisistaan		Etenemisaste: 4 Kasvatus- ja sivistystoimialan 10 – vuoden investointiohjelma huomioi väestön kasvun ja kasvusuunnat, jolloin palvelut ovat paremmin saavutettavissa.
PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET 2018	TOIMENPITEIDEN SEURANTA AJALTA TAMMI-ELOKUU 2018
5. Vireä yritystoiminta tuo työtä, hyvinvointia ja uusia asukkaita	5.1 Rakennamme Tuusulan elinvoiman ja hyvinvoinnin perustan vireälle, elinvoimaiselle yritystoiminnalle		

5.2 Kasvatamme kunnan työpaikkaomavaraisuutta	- Asemakaavoitamme yleiskaava 2040:ssa osoitettuja työpaikka-alueita ml. Sulan työpaikka-alue ja Rykmentinpuisto III - Laajennamme Kelatien tp-aluetta - Edistämme voimakkaasti Focus-alueen kaavoitusta ja toteutusta	Etenemisaste: 3 - Sulan asemakaavaehdotus on valmisteltu, neuvotteluja on käyty maanomistajien kanssa. Rykmentinpuisto III –asemakaava on tullut vireille ja luonnosta valmisteltu. - Kelatien tp-alueen asemakaavaehdotus on käsitelty kuntakehityslautakunnassa, jonka jälkeen on neuvoteltu maankäytösopimuksesta ja tarkennettu mm. Hulevesiratkaisua. - Focus-liikekeskuksen asemakaavaehdotusta on valmisteltu ja Kehä IV:n asemakaavaa varten on laadittu selvityksiä.
5.3 Hyödynnämme yhä paremmin Helsinki-Vantaan lentokentän läheisyyden tuomat mahdollisuudet ja rakennamme Focus-aluetta osaksi tulevaisuuden lentokenttäkaupunkia ja työpaikkakeskittymää	- Hyväksymme Focus-liikekeskuksen asemakaavan - Edistämme voimakkaasti Focus-osayleiskaavan alueiden asemakaavoitusta maanhankinnan onnistuttua. Maanhankinta tehdään tehokkaasti ja taloudellisesti. Alueella aloitetaan louhinnat tonttien ja Kehä IV:n toteuttamiseksi. - Brändäämme ja konseptuimme Focus-alueen	Etenemisaste: 3 - Focus-liikekeskuksen kaavaehdotusta on valmisteltu. - Maanhankinta on edennyt Focus-alueella. Maa-ainesluvista on annettu lausuntoja.
5.4 Tarjoamme lentokentän työntekijöille luontaisen asuinpaikan.	Hyödynnämme markkinoinnissa yhä enemmän Tuusulan sijaintia lentokentän läheisyydessä ja teemme kohdennettua markkinointia lentokentän ympäristössä työssä käyville	Etenemisaste: 3 Markkinoinnissa on otettu huomioon mm. lentäjien ja lentokentän matkustajien tavoittaminen mainonnalla.
5.5 Varmistamme yritystoiminnan suotuisan kasvun kaavoittamalla Tuusulaan työpaikka-alueita, etenkin Etelä-Tuusulaan, jossa yritystonttipula on pahin.	Laadimme Sulan työpaikka-alueen, Rykmentinpuisto III – työpaikka-alueen ja Kelatien laajennuksen asemakaavat.	Etenemisaste: 3 - Sulan työpaikka-alueen asemakaavaehdotus on valmisteltu ja käyty maanomistajien kanssa neuvotteluja. - Rykmentinpuisto III –asemakaava on tullut vireille ja Kelatien kaavamuutos on hyväksytty kuntakehityslautakunnassa, jonka jälkeen on käyty maanomistajan kanssa maankäytösopimukseen tähtääviä neuvotteluja.
5.6 Selvitämme mahdollisuudet lisätä lähitoimittajien käyttöä hankinnoissamme lainsäädännön (mm Hankintalaki) suomin keinoin.	Edistämme lähihankintoja ja selvitämme mahdollisuudet lisätä lähitoimittajien käyttöä sekä päivitämme kunnan hankintaohjeet.	Etenemisaste: 2 Paikalliset toimijat pyritään osallistamaan markkinavuoropuhelun muodossa. Tavoite tullaan huomioimaan hankintojen kehittämissuunnitelmassa.
5.7 Parannamme matkailun mahdollisuuksia tärkeänä osana tulevaisuuden elinkeinotoimintaa	- Parannamme matkailun mahdollisuuksia erityisesti Tuusulanjärven ympäristössä. - Luomalla edellytyksiä matkailun suotuisalle kehitykselle luomme samanaikaisesti kuntalaisille uusia vapaa-ajan virkistysmahdollisuuksia.	Etenemisaste 4 - Visit Tuusulanjärvi hop on hop off -bussi aloitti liikennöinnin Tuusulanjärven ympäri 15.5. ja toiminta jatkui läpi kesän - Tuusulanjärven museoiden yhteistyö (markkinointi) on käynnistetty
5.8 Varmistamme kunnan hyvän imagon, riittävän työpaikkatonttitarjonnan sekä osaavan työvoiman asumisen	Huolehdimme, että omakotitontteja on riittävästi tarjolla Etelä-Tuusulassa, Jokelassa ja Kellokoskella.	Etenemisaste: 3 Omakotitontteja on varannossa riittävästi Hyrylän ja Jokelan taajamissa. Kellokoskella omakotitontteja ei ole, mutta niitä

	mahdollisuudet kunnassa	- Määrittelemme yleiskaavassa asuminen kasvusuunnat, josta nostamme hankkeita kaavoitus-suunnitelmaan ja kaavoitamme monipuolista asuntotarjontaa. - Panostamme Kellokosken ja Hyrylän AO-tontteja tuottaviin kaavoihin – valmistellen Joenranta-asemakaavaa ja saaden Härskiven asemakaava hyväksytyä valtuustossa. - Lisäämme vuokra-asuntotuotannon osuutta mm. rakentamalla Aran pitkän korkotuen avulla kohtuuhintaisia asuntoja.	tuottava Linjapuisto II – asema-kaava on hyväksytty valtuustossa ja käsiteltävänä HO:ssa. - Yleiskaavaehdotus on pitkälti valmisteltu ja siitä on käyty etukäteen keskustelua kuntakehityslautakunnassa. - Joenranta-asemakaavaa ei ole vielä asetettu vireille.
PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET 2018	TOIMENPITEIDEN SEURANTA AJALTA TAMMI-ELOKUU 2018
6. Kasvatus ja koulutus on uuden kunnan keskeinen painopistealue	6.1 Toteutamme laadukkaita varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen palveluita, jotka osaltaan tukevat lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia	- Määrittelemme mitä asiakaslähttöisyys tarkoittaa varhaiskasvatuksen palveluiden saatavuuden, saavutettavuuden ja riittävyyden sekä palvelutarjonnan ja –käytön näkökulmista - Vahvistamme henkilöstön osaamista monikulttuurisuuden kohtaamisessa - Yhteensovitamme kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen palveluita. Mitoitamme palvelut alueellisesti riittävälle tasolle. - Laadimme selvityksen palvelusetelin käytöstä. - Panostamme palveluohjauksen kattavuuteen varhaiskasvatuksessa - Huomioimme uuden strategian linjaukset taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmatyössä - Selvitämme kielipainotteisen peruskouluopetuksen ja varhaiskasvatuksen käynnistämistä	Etenemisaste: 5 - Kielipainotteisen perusopetuksen käynnistämisen selvittäminen on aloitettu palveluverkon kehittämisen kautta. - A2 –kielivalikon laajentaminen ja painotetun kielenopetuksen käynnistäminen kehittämiskärkenä - Monion IB-linjan selvitys on tehty - Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmat hyväksyttiin touko- ja kesäkuun lautakunnissa ja sen mukaan opetus toteutetaan lukuvuodesta 2018-19 lähtien. - On käynnistetty valmistelu tanssin perusopetuksen järjestämiseksi 1.9.2019. - Yksityisen hoidon maksujen muutokset tehtiin maaliskuussa 2018, vastaavuus kunnallisen maksujen muutoksien kanssa. - Alueellinen Sairaalakouluhanke käynnissä lukuvuonna 2018 – 19 - Perhekeskusmallin ”Ketterät keulut” yhteistyössä kasvatus- ja sivistystoimen kanssa. - EduPacksit on otettu käyttöön elokuussa 2018 ja niitä on myyty lähes 8 000 €:n verran. - Käynnistetty yhteistyöhankkeita kansainvälistymiseksi (Newton-Room ja Flagship School) - Laadittu yläkouluoppilaan tuen malli - LAPE-Uusimaan hankkeen Erityisen vaativan oppilashuollon ja opetuksen toteuttamista pilotoidaan Tuusulan, Järvenpään, Mäntsälän, Nurmijärven ja Pornaisten sivistystoimialoilla. Tuusulan terveyspalvelut ja K6-kuntayhtymä ovat sitoutuneet tuottamaan Kalliomaan koulun

			oppilashuollon psykiatrisen sairaanhoitajan ja tarvittavien lääkärin ja terveydenhoitajan työpanoksen ja osallistumaan toimintamallin kehittämiseen. Osana palveluverkon uudistamista ja oppimisympäristöjen kehittämistä on käynnistetty Tuusulan uudet oppimisympäristöt- käsikirjan valmistelu. Käsikirjaan tulee osuudet kuntatason linjaukset sekä perusopetuksen että varhaiskasvatuksen osuudet. Käsikirja valmistuu toukokuussa 2019.
6.2 Kehitämme palveluita asiakaslähtöisesti ja turvaamme pienet ryhmäkoot	- Tavoitteenamme on, että päiväkotien 3-6v. lapsiryhmissä samanaikaisesti läsnä olevien lasten määrä on 1/7 suhdeluvun mukainen. Lähipäiväkotiin pääsemisen mahdollistamiseksi sijoituksia voidaan tehdä enintään 1/8 suhdeluvun mukaan. Tämän tavoitteen toteutumista seurataan kevään 2018 aikana. - Päivitämme Kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisen suunnitelman vuoden 2018 aikana. - Panostamme ennalta ehkäisevän toiminnan kehittämiseen. Lisäämme erityisopettajien ja oppilaanohjaajien määrää - Toteutamme opetussuunnitelmaa painopisteinä yhteisöllisyys sekä arviointi. - otamme käyttöön Wilman-arviointityökalun - otamme yhteisöllisyyteen liittyvät yksikkökohtaiset tavoitteet osaksi työsuunnitelmia - järjestämme koulujen yhteisen Veso- päivän - Tuemme tieto- ja viestintätekniikan käyttöönottoa kokeilemalla Chromebook –laitteita, joiden avulla voidaan hillitä laitekustannusten kasvua. - Muutamme osa-aikaisia tehtäviä kokoaikaiseksi ja otamme käyttöön tvt-taitotasotavoitteet koko kunnassa.	Etenemisaste: 4 - Suhdeluku 1/7 on toteutunut läsnäoloina kevään 2018 aikana - Kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelmaa on päivitetty ja vapaa-ajan ja kulttuurin kehittämissuunnitelmaa valmistellaan. Molemmat hyväksytään syksyn 2018 aikana. - Erityisopettajat (2) ja oppilaanohjaajat (2) aloittavat työskentelyn 1.8.2018. Rekrytoinnit ovat tehty kevään aikana. - Wilma-arviointityökalun käyttöä on arvioitu ja sen kehittämistä jatketaan tulevana lukuvuonna. - Toimialajohtaja, opetuspäällikkö ja varhaiskasvatuspäällikkö ovat käyneet keskustelut koulujen ja päiväkotien johtoryhmien kanssa kevään aikana. - Tuusulan ja Mäntsälän yhteinen veso-päivä toteutettiin lauantaina 6.10.2018 Kellokosken koulussa. - Laitehankinnat ovat vuonna 2018 poikkeuksellisen suuret ja niissä huomioidaan Chromebook –laitteet. Niiden avulla aloitetaan myös kehittämissuunnitelma, jonka tavoitteena on osaltaan sähköisten materiaalien tehokkaampi käyttö oppimisessa. - Tutoropettajat ovat kouluttaneet opettajia ja samalla myös oppilaita tvt- taitotasotavoitteiden käyttöön. - Pedagogisen ict-asiantuntijan tehtävä on muutettu kokoaikaiseksi ja hän aloitti tehtävässään 1.8.2018.	
6.3 Vahvistamme perheiden varhaisen tuen palveluita ja lisäämme erityisen tuen resursseja	- Vahvistamme varhaiskasvatuksen, neuvolan ja lastensuojelun kanssa yhteisiä käytänteitä perheiden ja huoltajien tarpeiden tunnistamiseksi sekä ohjaamiseksi. - Kokeilemme 3v.-tarkastusten tekemistä päiväkodissa yhteistyössä varhaiskasvatuksen, neuvolan ja perheneuvolan kanssa.	Etenemisaste: 4 - Käynnissä on pilottihanke perhe-työntekijästä varhaiskasvatuksessa -toimintaa jatkettu syksyllä - Käynnissä on osana LAPE- työtä Tuusulan perhekeskustoiminnan kehittäminen - Perhekeskusmallin konseptointi valmistuu alkuvuodesta 2019	

	- Lisäämme yhteistyötä perhevalmennusten toteuttamisessa - Lisäämme pedagogisen johtajuuden osaamista ja sen kehittämistä uuden varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamiseksi. Muodostamme koulutuskalenterin henkilöstön osaamistarpeet huomioiden. - Kehitämme Perhekeskustyötä ja aloitamme Mainingissa jokapäiväisen avoimen toiminnan syksyllä 2017. Kartoitamme yhteistyön lisäämistä kolmannen sektorin kanssa.	- Koululaisten perhetyön osalta on aloitettu keskustelu KU-Sote muutoksen vuoksi 3v.-terveystarkastukset päiväkodissa yhteistyössä varhaiskasvatuksen, neuvolan ja perheneuvolan kanssa on pilotoitu. LAPE-Uusimaa hankekoordinaattorina arvioi toiminnan vaikuttavuutta ja toimintamuodon maakunnallista käyttöönottoa loppuvuoden aikana. - toimintaa ei jatketa - Perheiden sosiaalipalvelujen erityis-sosiaaliohjaaja on toiminut perhe-ohjaajan työnkuvalla 1pv/vko varhaiskasvatuksessa. Toimitettu Lape hankkeen ketteränä kokeiluna tammi-kesäkuu 2018.
6.4 Kehitämme varhaiskasvatusta ja sen eri muotoja	- Teemme selvityksen maksuttomaan varhaiskasvatukseen siirtymisestä valtuustokauden aikana. - Kartoitamme 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen vaikutukset talouteen kaudelle 2019-2020. Tarkastelemme maksutuottoja ja uuden asiakasmaksulain vaikutuksia. - Muutamme kerhojen toiminnan maksuttomaksi syksystä 2018 - Toteutamme varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin tulevat uudistukset. Uudistuksia tulossa vuoden 2018 aikana, mahdollisesti jo 1.1.2018 alkaen. Muutosten tekemiseen varataan resursseja. Huoltajia tiedotetaan uudistuksista. Uudistusten lisäksi toteutetaan indeksikorotustarkistukset 1.8.2018. - Palautamme perheiden subjektiivisen oikeuden saada lapsilleen päivähoitopaikan syksystä 2019 alkaen. - Selvitämme mitä vaikutuksia oikeuden palautuksella on - Kehitämme ja edistämme avointa varhaiskasvatusta ja kerhotoimintaa. Lisäämme kerhotoiminnan paikkoja kysynnän mukaan. - Pyrimme valtuustokauden aikana saavuttamaan valtakunnallisen tavoitteen nostaa varhaiskasvatukseen osallistumisastetta 3-5-vuotiaiden lasten osalta (Suomessa 73,8% kun muissa Pohjoismaissa se on 95%).	Etenemisaste: 5 - Varhaiskasvatuksen maksujen muutokset yksityisen hoidon tukeen on tehty vastaaviksi kuin kunnallisissa maksuissa - Varhaiskasvatuksen kerhotoiminnan maksuttomuus astui voimaan 1.8.2018 Varhaiskasvatuksen kerhot ovat aloittaneet maksuttomina 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen vaikutukset on käsitelty lautakunnassa Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut on tarkastettu kahdesti vuoden aikana Yksityisen hoidon tukea on nostettu asiakasmaksulain mukaisesti 2. lapsen osalta Vuodelle 2019 on suunniteltu 20h subjektiivisen oikeuden laajentaminen Avoimessa varhaiskasvatuksessa on aloitettu uusien huoltajille ja lapsille suunnattujen Varhaiskasvatuksen palveluvalikon vahvistuminen maksuttomien kerhojen ja subjektiivisuuden poistumisen myötä, osallistumisastetta lisäävä vaikutus
6.5 Rakennamme Monion tällä valtuustokaudella ja sen	Suunnittelemme Moniota rakennuksen ja toimintojen osalta.	Etenemisaste: 4 Monion arkkitehtikilpailu on toteutettu ja voittaja valittu.

käyttöönottoa hyödynnetään asuntomessujen sekä muussa kunnan markkinoinnissa ja viestinnässä.	• Käynnistämme Monion rakentamisen • Monion käyttöönoton yhteydessä tilojen yhteiskäyttö ja yhteistyö tehdään kansalaisopiston, lukion, taiteen perusopetuksen oppilaitosten sekä kansalaistoiminnan ja muiden toimijoiden osalta.	Jatkosuunnittelussa suunnitelmaa muokataan siten, että se toteuttaa myös taloudelliset reunaehdot. • Monion suunnitteluryhmät on perustettu ja käsittelee on valmisteltu yhdessä eri toimijoiden kanssa • Monio on elinkaari- ja palvelusuunnittelussa • Monio on valittu Microsoftin Flagship –kouluksi. • Kunnallistekniikan edellyttämät työt on aloitettu.
6.6 Luovumme Hyrylän koulukeskuksesta 2020-luvulla.		Etenemisaste: 4 Palveluverkkosuunnitelma on edennyt ja menossa päätöksentekoon marraskuussa Kasvatus- ja sivistystoimen palveluverkosta on laadittu 10 vuoden investointisuunnitelma ja se on hyväksytty valtuustossa.
6.7 Teemme vaalikauden aikana yläkoulu-uudistus- ja Riihikallion yläkoulujen laajentamiseksi ja Rykmentinpuiston yhtenäiskoulun aikataulutuksen.	• Teemme yläkoulu-uudistus- ja Riihikallion yläkoulujen laajentamiseksi ja Rykmentinpuiston yhtenäiskoulun aikataulutuksen • Teemme Hyökkälän ja Riihikallion koulujen hankesuunnitelmat sekä arvioimme Rykmentinpuiston yhtenäiskoulun kustannuksia, aikataulua sekä kapasiteettia. Näiden selvitysten pohjalta päätetään miten palveluverkon osalta edetään.	Etenemisaste: 4 • Palveluverkkosuunnitelma on edennyt ja menossa päätöksentekoon marraskuussa • Kasvatus- ja sivistystoimen palveluverkosta on laadittu 10 vuoden investointisuunnitelma ja se on hyväksytty valtuustossa,
6.8 Varmistamme puhtaan sisäilman kunnan kiinteistöissä. Tuusula asettaa nollatoleranssin sisäilmaongelmille. Havaittuihin ongelmiin puututaan ripeästi.	• Varmistamme sisäilma-asioiden sujuvan käsittelyn ja avoimuuden sekä ratkaisun tarkastelemalla prosesseja, oirekartoitusten toteutusta, raporttien julkaisua ja kohde/yksikkökohtaisia työryhmiä sekä viestintää ja suunnittelua. • Teemme päätökset tarvittavista korjaus- tai korvausinvestoinneista kiinteistöjen osalta ja ryhdymme tarvittaviin toimenpiteisiin • Teemme tarvittavat kiinteistöjen kuntotutkimukset, jotta voimme tehdä päätöksiä kouluverkostamme, joilla voi olla vaikutusta investointiohjelmamme 2018-2022.	Etenemisaste: 4 • Sisäilma-asioiden prosesseja on tarkennettu, raportit julkaistu kunnan nettisivuilla ja kehitetty viestintää • Olemme perustaneet yksikkökohtaisia sisäilmaryhmiä. • Kohdekohtaiset sisäilmatyöryhmät kokoontuivat kahdeksassa koulussa/ päiväkodissa (Hyökkälä, Hyrylä, Kirkonkylä, Pellava, Riihikallio, Roinila, Ruotsinkylä, Vaunukangas) yhteensä 19 kertaa. • THL:n oirekysely toteutettiin vuosiluokille 3-9 • Sisäilma-asioista viestitään avoimesti kunnan verkkosivuilla www.tuusula.fi/sisailma-asiat • Sisäilma-asioiden kehittämistyöryhmä on perustettu elokuussa 2018 ja se kokoontui 5 kertaa • Kehittämisen keskiössä ovat olleet: toimintaohjeiden tarkentaminen, viestinnän kehittäminen ja sujuvoittaminen, terveydellisen haitan arvioimisen prosessin luominen, lasten ja nuorten oireilmoitusten tilastointin kehittäminen

		• Neuvola- ja kouluikäisen sisäilma- oire-epäilyn toimintamalli on ku- vattu ja otettu käyttöön Perheiden terveyspalveluissa. Lapsen sisäil- maoireiden selvityksiä varten perheet ohjataan ottamaan yhteyttä ensisijaisesti lapsen neu- vola- tai kouluterveydenhoitajaan. • Sivistystoimi ja Tilakeskus ovat käynnistäneet neuvottelut Terveet Tilat 2028 ohjelmaan liittyvään Sa- takunta- hankkeeseen liittymisestä, josta kasvat- ja si- vistyslautakunta teki myönteisen päätöksen. Päätettiin liittyä mu- kaan vuoden 2019 alusta Hengitysliiton ja Vanhempainliiton Ratkaistaan yhdessä –hankkeeseen, jossa haetaan ratkaisuja oppimisympäristöjen sisäilmasta oireilevien lasten ja heidän perheidensä tueksi.
6.9 Laadimme oppilas- määrään ja koulukiinteistöjen kun- toon liittyvät periaatteet.		Etenemisaste: 4 • Palveluverkkosuunnitelma on edennyt ja menossa päätöksente- koon marraskuussa • Kasvatus- ja sivistystoimen palve- luverkosta on laadittu 10 vuoden investointisuunnitelma ja se on hyväksytty valtuustossa.
6.10 Emme tee muutok- sia kouluverkkoon. Alakoulujen tulee olla lä- hikouluja ja sen vuoksi niitä ei vaalikauden ai- kana suljeta - Poikkeuksena mahdolli- set sisäilmaongelmat tai oppilasmäärän merkit- tävä lasku.		
6.11 Turvaamme ruotsin- kielisen alakouluopetuksen Tuu- sulassa.		
6.12 Kehitämme Tuusu- lan lukiota ja yhteistyötä eri tahojen kanssa • Kehitämme Tuusulan lukion toimintaa, kurs- sitarjontaa ja kolmen toimi- pisteen yhteistyötä ny- kyistä vetovoimaisem- maksi.	• Selvitämme IB-lukion ja englannin- kielisen opetuksen mahdollisuudet Monion yhtey- teen.	Etenemisaste: 4 • IB-lukion suunnitelma on laa- dittu. • Kansainvälisen toiminnan suun- nitelma laadittu.

	- Kehitämme Tuusulan lukion kolmea toimipistettä laadukkaana ja monipuolisen kurssitarjonnan lukioksi. - Lisäämme kansainvälisyyttä mm selvittämällä IB-linjan saamisen Tuusulan lukioon ja teemme tarvittavan hakemuksen, jos linjan saaminen näyttää mahdolliselta. - Tuemme tavoitteellisen urheilun tai muun harrastamisen ja opiskelun yhteensovittamista lukiossa mahdollistamalla joustavia opiskelujärjestelyjä.		
	6.13 Tiivistämme yhteistyötä koulutuskuntayhtymä Keudan ja kolmannen sektorin kanssa.	Selvitämme uusia oppilaitosyhteistyömahdollisuuksia ennakoivan rekrytoinnin tueksi.	
	6.14 Turvaamme nuorisotyön resurssit ja turvaamme nuorisotyön resurssit ja varmistamme Hyrylään toiminnan lisäksi tiloja, jotka ovat yhteiskäyttöisiä muiden toimijoiden kanssa.	Lisäämme alueellisen nuorisotyön kokoontumispaikkoja ja tapahtumia yhteistyössä 3. sektorin ja tulosalueiden kanssa	Etenemisaste: 3 Alueellisen nuorisotyön kävijämäärät ovat kasvaneet, alueellista tilatoimintaa on kehitetty ja nuorisotalojen aukioloaikoja on lisätty.
	6.15 Selkeytämme nuorisotakuun toimivuutta. Perusopetuksen jälkeen jokaiselle nuorelle taataan joko jatkokoulutuspaikka tai jatkokoulutukseen/työhön suuntaumiseen valmentavaa toimintaa.	Lisäämme mahdollisuuksia löytää nuorelle sopiva jatkokoulutuspaikka opinto-ohjaukseen ja erityisen tuen kehittämiseen ponnostamalla.	Etenemisaste: 4 Erityisopettajat (2) ja oppilaanohjaajat (2) aloittivat työskentelyn 1.8.2018. Rekrytoinnit on tehty kevään aikana.
PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET 2018	TOIMENPITEIDEN SEURANTA AJALTA TAMMI-ELOKUU 2018
7. Kulttuuri on osa Tuusulan identiteettiä	7.1 Vahvistamme Tuusulan imagoa kulttuurikuntana	Selvitämme mahdollisuudet käynnistää kulttuurikaveri tai -luotsitoiminnan	Etenemisaste: 3 Kulttuurikaveri tai kulttuuriluotsitoiminnasta on käyty keskusteluja ja kartoitettu mahdollisia yhteistyökumppaneista.

		• Teemme varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelman yhteistyössä. • Korostamme kulttuurin merkitystä varhaiskasvatuksessa vuosina 2018-2019. • Teemme yhteistyötä kulttuuripalveluiden kanssa • Tutustumme lapset omaan kulttuuriseen lähiympäristöön varhaiskasvatuksesta alkaen. • Kokeilemme uusia työkaluja kulttuurikasvatussuunnitelman toteutuksessa • Käynnistämme lukion kulttuurikasvatussuunnitelman luomisen yhteistyössä vuonna 2019 • Kehitämme museoiden yleisötyötä rekrytoimalla yleisötyön ampuenssin • Laadimme taideohjelman Rykmentinpuiston lisäksi myös Tuusulan muille alueille	• Yleisötyön ampuenssin on paljattu ja hän aloitti 1.4.2018 • Vapaaehtoistoiminnan ohjelma museoissa on käynnistynyt • Varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelman laadinta on aloitettu- laatiminen etenee, valmis 5/19 • Rykmentinpuiston taideohjelma on laadittu • Hyrylän taideohjelman valmistelu on käynnissä.
	7.2 Tuotamme kuntalaisille hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä monipuolisella kulttuuritarjonnalla edistämällä samalla kunnan elinvoimaisuutta	• Turvaamme kulttuuripalveluiden toimintaresurssit ja pyrimme lisäämään niitä maltillisesti leikkauksia edeltävälle tasolle toiminnan painopisteitä uudistaen • Tuotamme laadukkaita ja helposti saavutettavia kulttuuritapahtumia ja –palveluita. • Kehitämme verkostoyhteistyötä ja yhdessä tekemisen –mallia kulttuuritoiminnassa • Edistämme Tuusulan tapahtumatuotantoa elinvoiman rakentajana	Etenemisaste: 4 • Kaikille tuusulalaisille avoimia tapahtumia on järjestetty kirjastojen, museoiden ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. • Opas tapahtumatuotantoon Tuusulassa on valmistunut toukokuussa. • Perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelmaa toteutetaan.
	7.3 Kehitämme kirjastoista matalan kynnyksen kulttuuri- ja kohtaamispaikkoja	• Kehitämme kirjastojen tapahtumatoimintaa uuden kirjastolain hengessä. • Aloitamme kirjastoissa erityisryhmien (mm. maahanmuuttajat) palvelutarpeiden kartoittamisen ja palveluiden kehittämisen.	Etenemisaste: 3 • Kirjastoissa on järjestetty kaikille avoimia tapahtumia yhteistyössä kulttuuripalveluiden kanssa • Kirjasto sai hanke-avustusta Avi:lta maahanmuuttaja-hankkeelle. Hanke on käynnistynyt.
	7.4 Tuemme yhdistysten ja yhteisöjen kulttuuri-työtä avustuksilla	• Tuemme kuntalaisten omaehtoista toimintaa	Etenemisaste: 4 • Olemme jakaneet helmikuussa 2018 120 000 euroa kulttuuritoimijoille • Vapaa-ajan avustukset ovat jaossa toukokuussa 2018
PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET 2018	TOIMENPITEIDEN SEURANTA AJALTA TAMMI-ELOKUU 2018
8. Kestävä kehitys ja luonto ovat yhteisiä arvojamme	8.1 Määrittelemme luonnonsuojelulliset tavoitteet pohjavesien, luonnonympäristöjen ja suojelualueiden osalta	• Tuemme kuntalaisten omaehtoista toimintaa	

	8.2 Teemme ohjelman luonnonsuojelualueiden perustamiseksi	Haemme ELY:stä Suomi 100 – juhluvuoden kunniaksi osoitettujen luonnonsuojelualueiden perustamista vuonna 2017 jo valittujen kohteiden osalta. Tämän jälkeen selvitämme muiden potentiaalisten kohteiden suojelemista.	Etenemisaste: Luonnonsuojelualueiden perustamista haettiin. Muita mahdollisia suojelualueita on selvitetty, mutta päätösehdotusta ei ole vielä valmisteltu.
	8.3 Puhdistamme Kellokosken Ruukin alueen pilaantuneet maat yhdessä valtion ja kiinteistön omistajan kanssa	Edistämme vuonna 2016 aloitettuja neuvotteluja kiinteistönomistajan ja valtion kanssa	
	8.4 Jatkamme energiatehokkuusohjelmaa	Toteutamme kunnanhallitukseen hyväksymää energiatehokkuusohjelmaa. Toimintasuunnitelman tavoitteet eivät saa vaarantaa terveellistä sisäilmaa.	
	8.5 Suosimme uusiutuvan energian käyttöä kaikessa uudisrakentamisessa ja lämmitysjärjestelmien saneerauksissa		
	8.6 Vahvistamme kestävän kehityksen ja luontoarvojen toteutumista kunnan ja asukkaiden toiminnassa	- Aloitamme uuden luontopainotuksen esiopetusryhmän vuonna 2018 - Vahvistamme lasten luontosuhdetta varhaiskasvatuksen toiminnassa kiinnittäen huomiota luontoon oppimisympäristönä, sen esteettiseen kokemiseen ja kestävän kehityksen –ajatuksen juurruttamiseen. - Huomioimme hankinnoissa ympäristöystävällisyyden, luontoarvot ja kestävän kehityksen mm. kuljetusten ja toimitusaikojen osalta - Hyödynnämme yhä enemmän monitoimilaitteita ja vähennämme tulostamista - Jatkamme led valoihin siirtymistä kunnan kiinteistöissä ja katuvalaistuksessa	Etenemisaste: 3 - Katuvalaistuksen osalta vanhojen elohopealampullisten valaisimien vaihdoista LED- valaisimiin tms. on tehty 2/5 osaa. Tavoitteena vuoden loppuun on saada 3/5 vaihdetuksi. - Lasten luontosuhteen vahvistaminen toteutuu kaikissa yksiköissä varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti. - Olemme liittyneet KL-Kuntahankintojen puitesopimukseen sähkö- ja kaasukäyttöisten ajoneuvojen hankintoihin ja sähköautojen latausasemien hankintoihin. Kunnan kynnysarvot ylittävien hankintojen hankintaohjeeseen on liitetty Energiatehokkuussopimuksen toimintasuunnitelma vuosille 2017-2025.
PORMESTARIOHJELMAN PÄÄMÄÄRÄ	PORMESTARIOHJELMASTA NOUSEVAT TAVOITTEET	TOIMENPITEET 2018	TOIMENPITEIDEN SEURANTA AJALTA TAMMI-ELOKUU 2018
9. Kohti uutta kuntaa ja maakuntaa	9.1 Valmistelemme uuden kunnan rakentamista, maakuntahallintoon siirtymistä ja sote-tehtävien siirtoa yhteistoiminnassa henkilöstön kanssa	- Rakennamme uuden kunnan prosesseja ja organisaatiota ja kehitämme uuden kunnan hallinto- ja tukipalveluita - Prosessien ja organisaation uudistamista jatketaan vuonna 2018 tukipalveluiden uudistuksella. Hallinnon ja tukipalveluiden uudistus on käynnistetty vuonna 2017 ja se otetaan asteittain käyttöön. Viimeiset osat otetaan käyttöön viimeistään	Etenemisaste: 4 Uuden kunnan palveluiden ja organisaation kehittäminen on käynnistynyt kevään aikana ja uudistusta käsiteltiin kunnanhallituksen seminaarissa kesäkuussa. Asia viedään valtuuston käsiteltäväksi syyskuussa ja päätöksentekoon joulukuussa. Uusi organisaatorakenne otetaan käyttöön 1.1.2019.

		31.12.2018 (taloushallinnon kehittäminen, päätöksenteon tuki ja HR-palvelut) - Selvitämme ruokapalveluiden seudullisia yhteistyömuotoja ja teemme päätökset asiassa. Jatkamme neuvotteluja naapurikuntien kanssa ja pyrimme päätöksiin 12/2018 mennessä osana uuden kunnan tukipalveluiden rakentamista - Arvioimme perustietotekniikkapalveluiden järjestämistapaa uudessa kunnassa - Valmistelemme Kuuden Sote-kuntayhtymän käyttöönottoa yhteistoiminnassa henkilöstön kanssa - Kehitämme luottamushenkilö- ja viranhaltijaorganisaation toimintakulttuuria - Vahvistamme esimiesten muutosjohtamisosaamista - Varmistamme riittävän tiedottamisen henkilöstölle muutokseen liittyvissä asioissa.	Sote-tuotannon siirtoon liittyvät yhteistoimintamenettelyt aloitettiin 23.4.2018. Kunnanvaltuusto käsitteli sosiaali- ja terveyspalvelutuotannon siirtoa kokouksessaan 4.6.2018 ja päätti tuotannon siirtämisestä kuntayhtymälle 1.1.2019 lukien.
	9.2 Olemme reilu ja oikeudenmukainen työnantaja	- Tarkennamme kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa. - Hyödynnämme tarvittaessa nimeäntä rekrytointia tasa-arvoisen rekrytointien varmistamiseksi.	Etenemisaste: 4 - Yksiköihin on laadittu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (suurella osalla kunnan yksiköitä), joiden toteutumista seurataan - Esimiehet voivat halutessaan hyödyntää nimeäntä rekrytointia
	9.3 Huolehdimme työntekijöiden koulutuksesta ja ammatillisesta kasvusta sekä terveellisestä ja turvallisesta työympäristöstä	- Huolehdimme työntekijöiden turvallisesta työympäristöstä ja panostamme sisäilma-asioiden viestintään - Uudistamme sisäilmaprosesseja ja luomme toimintamallin havaittujen sisäilmaongelmien ratkaisuun - Tavoittelemme palvelun paraneamista ja kustannusten hallinta seudullisen työterveyshuollon myötä - Jatkamme suoriutumiseen perustuvan palkitsemisen kehittämistä - Hyödynnämme työhyvinvointiohjelmaa osana kunnan työhyvinvointijohtamista. - Luomme edellytykset työyhteisöjen työhyvinvointikorttikoulutuksille sisäisten korttikouluttajien avulla.	Etenemisaste: 4 - Sisäilma-ilta järjestettiin 14.5.2018 - Sisäilmaohjeet on päivitetty helmikuussa 2018 ja käytössä on kunnan avoimet sisäilmasivut - Työterveyshuolto on tehnyt työpaikkakartoitukset sovittujen kohteiden osalta - Sosiaali- ja terveystoimialan ja sivistystoimen esimiehet ovat suorittaneet kunnan järjestämän esimiesvalmennuksen - Työhyvinvointikorttikoulutukset ovat lähteneet hyvin käyntiin
	9.4 Häivytämme kuntarajoja palveluissa ja toiminnassamme ja yhteistyö naapurikuntien kanssa on arkea	- Olemme osallisia ja aktiivisia Helsingin seudun ja KUUMA-alueen yhteistyössä ja alueen kehittämisessä - Tuomme esiin tuusulalaiset näkemykset metropolialueen asioissa sekä maakunnan että eduskunnan suuntaan. - Lisäämme arjen yhteistyötä KUUMA-kuntien kanssa	Etenemisaste: 5 Tuusulan edustajat ovat olleet mukana lastensuojelun kilpailutusten valmistelussa: Kuuden soten avohuollon kilpailutus sekä pääkaupunkiseudun sijaishuollon kilpailutus K6 sote-kuntayhtymä aloittaa alueellisen palvelutuotannon 1.1.2019

9.5 Teemme kuntaliitos-selvityksen Järvenpään kanssa vaalikauden aikana, johon myös Kerava voi halutessaan liittyä.		
9.6 Olemme aktiivisesti mukana Kuuma-kuntien yhteisessä sote-valmistelussa	Vaikutamme aktiivisesti Maakuntahallinnon valmistelussa ja KUUMA-yhteisössä edunvalvontaa painottaen	Etenemisaste 4: KUUMA-yhteistyössä olemme määritelleet seudun yhteiset kannat keskeisiin valmistelussa oleviin asioihin (mm. Vaalipiirijako, kasvupalvelut) ja vieneet niitä eteenpäin eduskunnassa, maakuntavalmistelussa ja julkisuudessa
9.7 Turvaamme palveluiden määrällisen ja laadullisen tason sote-siirtymävaiheeseen asti	Huolehdimme, että siirto maakuntaan tapahtuu niin, että kaikista asukkaista huolehditaan ja varmistamme erilaisista elämänhallinnan vaikeuksista kärsiville tarvittavan ja riittävän tuen	
9.8 Puramme yhteistyötä haittaavat siilot ja raja-aidat hallinnossamme ja toiminnassamme.	- Organisoimme hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuden johtamisen - Laadimme terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen toimintasuunnitelman palvelukokonaisuuden käynnistämiseksi - Vahvistamme hyvinvointitiedolla johtamisen edellytyksiä kunnassa - Vahvistamme henkilöstön osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia ja jatkamme esimiesvalmennuksia - Käynnistämme ja vakiinnutamme keskitetyn taloushallinnon toiminnan - Uudistamme tiedon- ja asiakastiedonhallintaa sekä teemme asiakastiedonhallinnan linjaukset - Varmistamme uuden tietosuojasetuksen mukaiset toimintatapojen sujuvan käyttöönoton - Jatkamme digitaalisten työvälineiden ja työskentelytapojen hyödyntämistä - Hyödynnämme kattavasti Kuntaria toiminnan, talouden ja henkilöstön johtamisessa ja kehitämme järjestelmää mm. talous- ja toimintasuunnitelman laadinnan työvälineeksi - Uudistamme varautumisen johtamisen toimintamallin ja otamme sen käyttöön	Etenemisaste: 3 - Tavoitteena on aloittaa asiakastiedonhallinnan projektin suunnittelu vuoden 2018 loppupuolella. - Digitaalisia työvälineitä on otettu käyttöön ja niihin liittyviä koulutuksia jatketaan. Tarkentavaa määrittelyä digitaalisten työvälineiden käytöstä kasvatus- ja sivistystoimen tehtävissä jatketaan. - Hyödynnämme koko organisaatiossa raportointityökalu Kuntaria - Palveluiden kehittämisessä huomioimme asiakastytyytyväisyyskyselyitä. Oleellista tietoa terveyteen liittyen saadaan mm. Kouluterveyskyselyistä - Tietosuojavastaavan johdolla valmistauduttiin EU:n tietosuojasetuksen voimaantuloon kartoittamalla henkilökistereitä, päivittämällä tietosuojaselosteita sekä informoimalla kuntalaisia kunnan tietosuojakäytännöistä kunnan verkkosivuilla. Lisäksi tietosuojaan liittyvää ohjeistoa on päivitetty ja henkilöstöä koulutettu.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla pyritään varmistamaan asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kunnan ja kuntakonsernin strategista ja operatiivista toiminnan ja talouden suunnittelua, päätöksentekoa, seurantaa sekä arviointia. Käytännössä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kytkeytyvät vuosittaiseen talousarvio-, toiminnan ja talouden seuranta- ja tilinpäätösprosessiin.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat päätökset

Tuusulan valtuusto hyväksyi 31.3.2014 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, joka sisältää periaatteet kunnanhallituksen velvollisuudesta ohjeistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimeenpanosta, lauta- ja johtokuntien velvollisuudesta valvoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa sekä johtavien viranhaltijoiden velvollisuudesta toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueillaan.

Riskienhallinnan tavoitteet

Nykyinen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisen malli otettiin käyttöön loppuvuodesta 2014. Vuosina 2015 - 2017 työn keskeisenä tavoitteena oli sulauttaa riskienhallinta yhä kiinteämmäksi osaksi kunnan toiminnan suunnittelua ja tavoitteiden asetantaa, vakiinnuttaa riskienhallinnan uudistunut toimintamalli ja juurruttaa sitä toimialatasolta tulosalueille. Tämä työ jatkuu myös vuonna 2018.

Kuntaan kohdistuvat riskit

Osana sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatapoja on kunta- ja toimialatasolla sekä tytäryhtiöissä tunnistettu ja arvioitu kuntaan ja sen toimintaan liittyviä riskejä. Riskeille on määritelty hallintakeinot ja toimenpiteet, joilla pyritään ennaltaehkäisemään ja pienentämään riskin todennäköisyyttä ja seurausta.

Riskiympyrälle (ks. kuva seuraavalla sivulla) on kuvattu kuntatasolla merkittävimmät riskit kunta-laisten ja kunnan hyvinvoinnin edellytysten turvaamiseen. Riskit jaotellaan strategiaan riskeihin, taloudellisiin riskeihin, toiminnallisiin riskeihin ja vahinkoriskeihin.

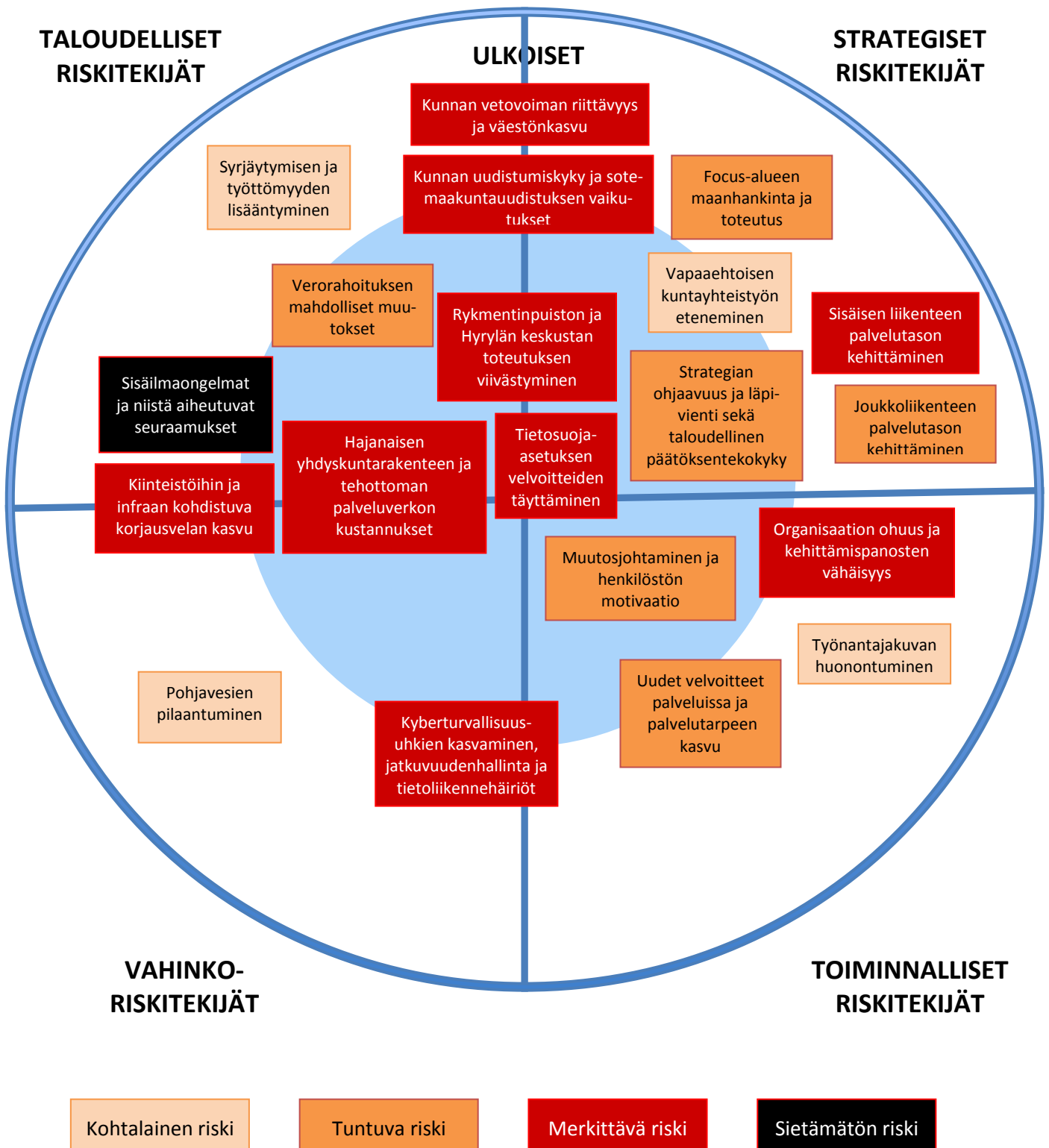
Strategiset riskit uhkaavat kunnan tavoitteiden ja strategian toteuttamista vaarantaen toiminnan edellytykset ja vision toteutumisen. Riskit liittyvät keskeisesti strategian toteuttamisen mahdollisuuksiin ja etenkin ulkoisen toimintaympäristön muutoksiin.

Taloudelliset riskit liittyvät sisäisiin tai ulkoisiin taloudellisiin tekijöihin, sijoituksiin, rahoitukseen sekä rahoitusmarkkinoihin.

Toiminnalliset riskit liittyvät palvelujen jatkuvuuteen ja riippuvuuksiin, henkilöstön toimintaan ja osaamiseen, organisaation sisäisiin prosesseihin sekä asiakasprosesseihin, palvelun epäonnistumiseen, tietojärjestelmiin, sopimuksiin sekä myös väärinkäyttöihin ja muuhun lainvastaiseen toimintaan.

Vahinkoriskit ovat usein seurausta odottamattomista ja äkillisistä, monesti vakuuttamiskelpoisista, tapahtumista joista voi seurata onnettomuus, rikkoontuminen tai vahingonkorvausvelvollisuus.

Tuusulan kunnan riskiympyrä 2018

Riskien merkittävyyttä kuvataan neliportaisella asteikolla kohtaisesta riskistä tuntuvaan, merkittävään ja sietämättömään riskiin.

Riskit ja niiden hallinta vuonna 2018

Tehtyjen riskiarviointien perusteella kuntaan kohdistuvista riskeistä suurimpana nähdään *sisäilmaongelmat ja niistä aiheutuvat toimenpiteet*. Muut keskeiset riskit liittyvät *kunnan vetovoiman riittävyyteen ja väestönkasvuun sekä Rykmentinpuiston ja Hyrylän keskustan toteutuksen viivästymiseen*.

Sisäilmaongelmat ja niistä aiheutuvat seuraamukset on nostettu kunnan riskiympyrällä sietämättömäksi riskiksi. Tuusulassa nousi vuoden 2017 aikana esiin sisäilmaongelmia useissa kunnan omistamissa palvelukiinteistöissä. Kiinteistöt, joissa on sisäilmaongelmia, ovat uhka asukkaiden ja henkilöstön terveydelle. Sisäilmaltaan huonot tilat asettavat niin tiloissa työskentelevät lapset ja nuoret kuin henkilöstönkin alttiiksi eritasoisille oireille ja sairastumiselle. Pormestariohjelmassa on sisäilmaongelmille asetettu nollatoleranssi ja kunnassa on tehty ja tullaan tekemään useita toimenpiteitä ja investointeja sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi. Sisäilmaongelmista aiheutuvista mittavista investoinneista koituu kunnalle velkataakan kasvua ja hankkeiden läpivientikyvyn haasteita. Riskin hallitsemiseksi on tehty useita toimenpiteitä. Sisäilma-asioiden prosesseja on tarkennettu, sisäilmatutkimusten raportit julkaistaan kunnan nettisivuilla ja sisäilma-asioiden viestintää on muutoinkin kehitetty. Olemme perustaneet yksikkökohtaisia sisäilmaryhmiä sekä toteuttaneet THL:n oirekyselyn vuosiluokille 3-9. Sisäilma-asioista viestitään avoimesti kunnan verkkosivuilla www.tuusula.fi/sisailma-asiat ja toukokuussa pidettiin kaikille avoin sisäilmailta. Kustannusvaikutukset ovat suuria, kun kiinteistöjä kunnostetaan ja otetaan käyttöön väistötiloihin. Riskiä voidaan pienentää palveluverkkosuunnitelmaa toteuttamalla.

Kunnan vetovoiman riittävyys ja väestönkasvu nähdään merkittävänä riskinä Tuusulalle. Kunnan onkin huolehdittava, että kunta on vetovoimainen sekä nykyisten että uusien asukkaiden ja alueelle sijoittuvien yritysten näkökulmasta. Vuonna 2017 kunnan saama muuttovoitto ja luonnollinen väestönkasvu eivät ole olleet toivotulla tasolla. Vuonna 2018 väestönkasvu on näyttänyt piristymisen merkkejä. Maailmanlaajuinen kaupungistumisilmiö vaikuttaa myös Uudellamaalla ja Tuusulan tulisi kyetä varmistamaan kasvunäkymänsä muuttuvassa toimintaympäristössä. Kunnan vetovoiman riittävyyteen on yhä enemmän kiinnitettävä huomiota ja sen eteen on tehtävä töitä, jotta väestönkasvu ja elinvoiman kasvu saadaan kunnan tavoitteita tukevaksi. Kunnan vetovoiman riittävyys ja väestönkasvu nähdään haasteena myös Rykmentinpuiston alueen rakentumisen näkökulmasta. Vetovoiman ja kasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta -tavoitteiden toteutuminen vaarantuu mikäli Monio ja palveluverkko ei etene suunnitellusti. Myös uusien yritysten määrästä ja yhteisöverotulojen kehityksestä on huolehdittava, mm. varmistamalla riittävä yritystonttitarjonta.

Rykmentinpuiston ja Hyrylän keskustan toteutuksen viivästyminen on kunnalle merkittävä riski. Etelä-Tuusulan kehittämiseen on suunnattu ja suunnataan lähivuosina merkittäviä investointeja ja yksi uhkakuvista on, että alue ei houkuttele asukkaita ja lähde rakentumaan kunnan tavoitteiden mukaisesti. Alueen kehittämiseen ja rakentamiseen kiinnitetyt investoinnit muodostavat kunnalle merkittävän velkataakan. Yleinen taloustilanteen kehitys ja sitä kautta alueen mahdollisten toteuttajien löytäminen ovat aiheuttaneet huolta Rykmentinpuiston toteutuksen etenemiselle. Suomen talouden piristyminen edesauttaa toivottavasti myös Rykmentinpuiston toteutusta. Rykmentinpuiston keskustan asemakaava on saatu lainvoimaiseksi. Hyrylän keskustan liikekeskuksen sijaintivaihtoehtoja ja hankekaavoja on valmisteltu. Hypa-hanke on viivästynyt suunnitellusta, koska Rykmentinpuiston kaavoitus ei edennyt toivotussa vauhdissa. Riskin hallintakeinoja ovat mm. joukkoliikenteen ja liikkumisratkaisujen kehittäminen, hyvä johtaminen, ennakoiva markkinointi, riittävä viestintä ja vuorovaikutus, yhteisen sitoutuminen varmistaminen toteutuksen edistämiseksi suunnitellussa aikataulussa sekä tarmokkaat toimet alueen mahdollisten toteuttajien löytämiseksi.

Yksi kunnan vetovoimaisuuden osatekijä on merkittävä riski *Sisäisen liikenteen palvelutason kehittäminen* ja tuntuva riski *joukkoliikenteen palvelutaso ja sen ylläpitäminen*. Vuonna 2017 tehtiin päätös liittyä HSL-kuntayhtymään ja tällä päätöksellä nähdään olevan vaikutusta kunnan vetovoimaan pitkällä tähtäimellä. HSL:n linjastosuunnittelussa tulee huomioida myös kunnan sisäisen liikenteen palvelutaso ja sitä täydentämään on luotava liikkuminen palveluna ratkaisuja.

Focus-alueen maanhankinta ja toteutus on nostettu tuntuva riskiksi vuoden 2018 riskiympyrällä. Focus-alue lentokentän pohjoispuolella on yksi kunnan vetovoimaisempia ja potentiaalisimpia alueita ja sen toteutuksen varmistamiseen tulee osoittaa riittävä keinovalikoima.

Hajanaisen yhdyskuntarakenteen ja tehottoman palveluverkon kustannukset ovat myös kunnalle merkittävä riski. Kesällä 2017 alkaneella valtuustokaudella on tehtävä linjaukset palveluverkon tulevaisuudesta. Sote- ja maakuntauudistuksen myötä kunnan tulopohja puolittuu samalla, kun koko nykyinen kiinteistömassa jää kunnan omistukseen ja ylläpitoon. *Kiinteistöihin ja infraan kohdistuva korjausvelan kasvu* on keskeisiä toiminnan kustannuksia nostavia tekijöitä. Vanhenevat kiinteistöt ja ajanmukaisten toimitilojen puute voi olla uhka tuottavalle työnteolle, kuntalaisten ja henkilöstön terveydelle sekä kunnan vetovoimalle ja imagolle. Kunnassa on käynnissä merkittäviä hankkeita kunnan kiinteistöjen kohentamiseksi ja *palveluverkon kustannusten ja kiinteistöjen korjausvelan hallitsemiseksi*. Määrärahat eivät kuitenkaan riitä kaikkiin tarvittaviin vuosikorjauksiin uudiskohteiden ja sisäilmaongelmaisten kiinteistöjen korjausten ollessa etusijalla. Kasvatus- ja sivistystoimissa on laadittu 10 vuoden investointisuunnitelma palveluverkon kehittämiseksi. Taa- jamien laajentamissuuntia on tarkasteltu ja suunniteltu yleiskaavatyön yhteydessä.

Uutena riskinä riskiympyrälle on nostettu *Tietosuoja-asetuksen velvoitteiden täyttäminen*, joka haastaa kunnan ripeisiin toimenpiteisiin. EU:n yleinen tietosuoja-asetus ohjaa rekisterinpitäjiä ja yrityksiä tarkistamaan tietosuojakäytäntöjensä lainmukaisuuden eli tekemään käytännössä 2 vuoden siirtymäaikana 25.5.2018 mennessä ns. tietosuojan/henkilötietojen käsittelyn nykytila-arvion ja analyysin vastaako rekisterinpitäjän henkilötietojen käsittely- ja tietosuojakäytännöt kansallisen lainsäädännön, ja EU:n tietosuoja-asetuksen uusia vaatimuksia. Organisaatioiden tulee myös varmistaa tietoturvasa riittävyys sekä varautua ongelmatilanteisiin - myös kriisiviestintään. Uudella sääntelyllä halutaan ohjata yhteisöt ja yritykset ottamaan tietosuoja-asiat kokonaisvaltaisesti huomioon jo toimintansa suunnittelussa. Tuusulassa on osoitettu resursseja tietosuoja-asetuksen vaatimusten täyttämiseen. Tietosuojavastaava on rekrytoitu ja hänen johdolla projektin edennyt suunnitellusti ja on järjestetty lukuisia henkilöstön koulutuksia. Sopimusten tarkistus GDPR-vaatimusten mukaisiksi edellyttää kuitenkin edelleen työtä.

Kunnan taloudellisen toimintaympäristön riskit liittyvät etenkin *verorahoituksen mahdollisiin muutoksiin* sekä maakunta- ja sote-uudistukseen ja sen rahoitusratkaisuun. Kuntatalouden rakenteet muuttuvat, kun Maakuntauudistus ja sote-järjestämislain vaikutukset realisoituvat. Suurin osa kunnan tulopohjasta perustuu verotuloihin ja valtionosuuksiin. Kunnan tulopohja puolittuu sote- ja maakuntauudistuksen myötä 1.1.2020 alkaen, mutta huolenaihe on myös valtionosuusjärjestelmän uudistus ja sen vaikutukset Tuusulalle. Merkittävänä riskinä nähdään kyky tuottaa palveluja tilanteessa, jossa resurssit heikkenevät ja palveluntarve samanaikaisesti pysyy ennallaan tai kasvaa. Näiden riskien hallintakeinoihin onkin kiinnitettävä huomioitava uutta Tuusulaa ja uutta kuntaa rakennettaessa.

Kunnan uudistumiskyky ja sote-maakuntauudistuksen vaikutukset nähdään riskinä etenkin henkilöstöresurssien, muutosjohtamisen, viestinnän, kiinteistöjen ja kuntatalouden sekä taseessa olevien velkojen näkökulmista. Kunnan uudistumiskyvystä murrosvaiheessa on huolehdittava muutoksen keskellä hyvän johtamisen edellytykset varmistamalla. Uuden kunnan rakentaminen ja maakuntaan siirtyvien palvelujen valmistelu sitoo kunnan henkilöstöä useisiin eri työryhmiin ja

prosessien uudistamiseen. Uudistuvien prosessien myötä myös kuntaorganisaatiota on muutettava tukemaan uusia toimintatapoja. On tärkeää huolehtia, että yhdyspinnat eri toimijoiden välillä ovat kunnossa ja luoda johtamisen malli terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyölle.

Kunta on osallistunut maakuntavalmisteluun, jota Uudenmaan liitto johtaa. Kunnan edustajat ovat mukana neuvottelukunnan ja kuntajohtajien kokouksissa sekä substanssiryhmissä. Esivalmisteluna substanssiryhmien väliraportit annettiin huhtikuussa 2017. Kunta on osallistunut sekä Keski-Uudenmaan alueella toteutettaviin hankkeisiin että valtakunnallisiin sosiaali- ja terveysministeriön kärkihankkeisiin kuten ikäihmisten ja omaishoidon kärkihanke ja lapsi ja perhepalvelujen muutosohjelma (LAPE). Palvelujen kehittämisellä yhtenäisten toimintamallien mukaisiksi sekä tukipalveluihin liittyvällä esivalmistelulla vaikutetaan osaltaan toimintojen asiakasturvalliseen siirtämiseen kunnan palvelutuotannosta maakunnan vastuulle.

Vuoden 2018 alusta käyttöön otettu Keski-Uudenmaan sote-järjestämiskuntayhtymä työllistää ja sitoo myös kunnan valmisteluresursseja. Kunta on osallistunut sekä Keski-Uudenmaan alueella toteutettaviin hankkeisiin että valtakunnallisiin sosiaali- ja terveysministeriön kärkihankkeisiin kuten ikäihmisten ja omaishoidon kärkihanke ja lapsi ja perhepalvelujen muutosohjelma (LAPE). Palvelujen kehittämisellä yhtenäisten toimintamallien mukaisiksi sekä tukipalveluihin liittyvällä esivalmistelulla vaikutetaan osaltaan toimintojen asiakasturvalliseen siirtämiseen kunnan palvelutuotannosta maakunnan vastuulle. Muutostilanteen viestintä ja tiedonkulku eri tahojen on panostettava riittävästi.

Palvelutarpeen kasvua ei nähdä yhtä merkittävänä riskinä kuin aiempina vuosina. Vanhus- ja vammaispalveluiden asiakasmäärät ovat kasvussa, mutta samalla palvelutarjontaa on kehitetty kevyempiin hoitomuotojen sekä kotiin vietävien ja kotona asumista tukevien palveluiden osalta. Varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja ei ole kuntatasoisen päätöksen perusteella nostettu. Palvelutarpeen osalta kasvua on odotettavissa yläkouluikäisten osalta, jota kasvattaa Mäntsälän kanssa tehty kuntayhteistyösopimus. Työttömyyden kasvu on taittunut. Mielenterveyskuntoutujien palveluasumisen tarvetta on voitu vähentää ja lisäpaikkojen tarvetta estää tuottamalla kunnan omana toimintana tukipalveluita asiakkaiden kotiin. Jälkihuoltonuorten palveluista 3/4 on järjestetty kunnan omana toimintana ja kustannukset asiakasta kohti ovat vähentyneet. Maahanmuuton lisääntymiseen varauduttiin kunnassa kotouttamisohjelman päivityksellä ja maahanmuuttajien vastaanottoa valmistelevassa työryhmässä. Vastaanoton vaatima resursointi korjaantui syksyllä 2016, kun maahanmuuttokoordinaattori ja pakolaisohjaaja aloittivat työnsä. Tavoite tarjota hyvä alku kunnassa Tuusulaan asettuville pakolaisille ja kehittää kunnan vastaanottopalveluita heidän tarpeidensa mukaan on onnistunut. Kunnan henkilöstöä koulutetaan kohtaamaan monikulttuurisuutta. Palvelutarpeen kasvuun voidaan vastata toimintatapoja kehittämällä. Sairaanhoidon vastaanottopalvelujen akuuttivastaanoton toimintatavan muutos on toteutettu vastaanottoaikojen kysynnän ja saatavuuden epäsuhtaan ratkaisemiseksi. Tavoitteeseen päästiin vähentämällä hoidon pääsyyn liittyntä hukkatointia.

Talouden heikkenemisen seurauksena vuonna 2015 toteutetut lomautukset ja irtisanomiset nostivat *henkilöstön osaamisen ja motivaation laskun* sekä *työnantajakuvaan huonontumisen* kunnan merkittäviksi riskeiksi. Näiden riskien hallitsemiseksi kunnassa käynnistettiin mm. esimiesvalmennukset johtamiskulttuurin kehittämiseksi. Myös rekrytointiprosessin ja työnantajakuvaan kehittäminen käynnistettiin. Vuonna 2017 nämä riskit nähtiin tuntuvin kuntakenttään yleisesti kohdistuvien muutosten takia sekä Tuusulan osalta myös poliittisen johtamisjärjestelmän muutoksesta johtuen. Muutosprosessit nähtiin toiminnan uhkana etenkin, mikäli niiden läpiviennissä ei riittävästi panosteta muutoksen tukeen, henkilöstön osallistamiseen ja viestintään. Vuoden 2018 riskiympeyrällä *työnantajakuvaan huonontuminen* on laskettu kohtalaiseksi riskiksi ja *muutosjohtaminen ja henkilöstön motivaatio* nähdään tuntuvin riskinä uuden Tuusulan rakentamiseen (uuden kunnan rakentaminen ja maakuntaan siirtyvät palvelut) liittyen. Uuden kunnan rakentamiseen, maakuntauudistukseen ja sote-kuntayhtymän rakentamiseen liittyvä epävarmuus kuormittaa henkilöstön jaksamista ja sitoutumista. Myös valmistelussa olevat varhaiskasvatuslain

muutokset saattavat vaikuttaa varhaiskasvatuksessa työskentelevän henkilöstön motivaatioon, sillä muutoksella on vaikutusta henkilöstön kelpoisuuksiin.

Vapaaehtoisen kuntayhteistyön etenemisessä on eletty erilaisia vaiheita. Tuusula erkaantui kuntaliitosselvityksestä vuonna 2015 ja on sen jälkeen keskittynyt vapaaehtoisen yhteistyön mahdollisuuksien hyödyntämiseen ja synergioiden saavuttamiseen. Sote- ja maakuntauudistukseen kytkeytyvän Keski-Uudenmaan sote-järjestämiskuntayhtymä toteutui vuoden 2018 alusta. Kesäkuussa 2018 Tuusula tekee päätöksen siirtääkö se myös palveluiden tuottamisvastuun sote-järjestämiskuntayhtymälle. Soten esimiehille ja henkilökunnalle on järjestetty Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymään liittyviä infotilaisuuksia ja siten pyritty hallitsemaan muutokseen liittyviä henkilöstöriskejä.

Toukokuussa 2017 päättyneellä valtuustokaudella ovat *strategian ohjaavuus ja taloudellinen päätöksentekokyky* sekä *strategisten ja muiden hankkeiden läpivientikyky* olivat merkittäviä riskejä, jotka myös osin realisoituivat. Valtuustokauden vaihtuessa ja uuden johtamisjärjestelmän käyttöönotossa sekä strategiaa uudistettaessa on kiinnitetty huomiota yhteisten linjausten tekemiseen ja niihin sitoutumiseen. *Strategian ohjaavuus ja läpivienti sekä taloudellinen päätöksentekokyky* on varmistettava käynnistyneellä valtuustokaudella. Kunnan on myös yhä enemmän priorisoitava toimintaansa ja kehitystyötä kehittämissalkun johtamisen kautta sekä vietävä eteenpäin toimintatapojen muutosta. Henkilöstön vaihtuvuuden kautta tulisi myös ohjata resursseja suorittavasta työstä asiantuntijatyöhön ja kehittämiseen. Kehittämisesurssin ja asiantuntijoiden osuus suhteessa henkilöstömääriin ja kehittämisen määrään on riittämätön esim. sisäilma- ja palveluverkkoasioiden kehittämisessä.

Viime valtuustokaudella *kyberturvallisuushkien kasvaminen, jatkuvuudenhallinta ja tietoliikennehäiriöt* nousivat tuntuvaksi riskiksi. Vuodelle 2018 riskiarvio nostettiin merkittäväksi. Jo lyhyet häiriöt tietoliikenteessä haittaavat merkittävästi asiakaskohtaamisia ja työntekoa. Pidempien katkosten aikana suurta osaa työtehtävistä ei kyetä hoitamaan, kuntalaiset ja asiakkaat eivät saa palvelua ja kunnalle koituu merkittävää taloudellista haittaa näiden riskien toteutuessa. Riskien hallitsemiseksi on kiinnitetty huomiota tietoturvaan ja kyberturvallisuus- uhkien torjuntaan, jatkuvuudenhallinnan edellytyksistä huolehtimiseen ja varautumiseen. Myös kunnan laatimissa sopimuksissa tulee kiinnittää huomiota jatkuvuuden hallintakeinoihin. Alkuvuonna 2018 kyberturvallisuusriskit ovat kunnan näkökulmasta kasvaneet. Erilaiset tietojenkalasteluyritykset ovat lisääntyneet voimakkaasti, minkä johdosta käyttäjiä on tiedotettu asiasta useamman kerran. Silti riski sille, että kunnan tietoja voi päätyä lähinnä käyttäjien sähköposteista sekä intranetistä ulkopuolisille tahoille on kohtuullisen suuri. Tämän lisäksi riski laajoille virus epidemioille on edelleen olemassa eikä riskiä voida kokonaan eliminoida. Myös laajat tietoliikenteen häiriötilanteet ovat aiheuttaneet pahoja häiriöitä IT-palveluille pääkaupunkiseudulla ja tästä aiheutuu kohtalainen riski myös Tuusulan IT-palveluille. Sisäministeriö on varoittanut mahdollisesti kuntiin kohdistuvien kyberhyökkäysten lisääntymisestä EU:n tietosuojasetuksen vaikutuksesta. Kuntien rekisterit kiinnostavat myös kyberrikollisia.

Tuusulassa on isoja pohjavesialueita ja *pohjavesien pilaantuminen* on yksi kunnan riskiympyrälle nostetuista kohtalaisista riskeistä. Tämän riskin hallitsemiseksi tehdään määrätietoisesti töitä kunnassa ja yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta raportointi

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan talousarviovuoden aikana osavuositarkastuksissa. Tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa kunnanhallitus antaa arvion merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä selonteon konsernivalvonnan järjestämisestä.

Kunnanhallituksen riskiarviot ja selonteot perustuvat kuntaorganisaation, toimielinten ja tytäryhteisöjen hallitusten toimintakertomuksissaan antamiin selontekoihin sisäisen valvonnan ja

riskienhallinnan järjestämisestä, niissä havaittuihin puutteisiin ja toimenpiteisiin niiden korjaamiseksi. Selonteot perustuvat dokumentoituun arviointiaineistoon.